

Молода Україна

Журнал української демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ XXII

ЖОВТЕНЬ — 1972 — OCTOBER

Ч. 205

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

V. Demianenko,
80 Richelieu Dr.,
St. Catharines, Ont.

Victor Zwetkow
6465 — 43 Ave., Apt. 1
Montreal 410, Que.

В США:

Головний представник
Alex Konowal,
811 S. Roosevelt Ave.,
Arlington Heights, Ill. 60005

Iw. Ivahnenko,
Featherbed Ln.
Hopewell, N. J., 08525

Iw. Hrynko,
416 Maple Ave.
Philadelphia, Pa., 19116

L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warners, N. Y., 13164

W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144

У Зах. Німеччині:

Muchajlo Ihnatenko,
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany

В Англії:

A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England

В Австралії:

S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

Листування з редакцією та
адміністрацією просимо
слати на адресу:

МОЛОДА УКРАЇНА
Postal Station "M", Box 40
Toronto 21, Ontario, Canada

МОЛОДА УКРАЇНА

MOLODA UKRAINA

Видав Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

Голова ЦК: Ю. КРИВОЛАП

Редагує Колегія.

Адреса ЦК ОДУМ-у:

O. D. U. M.

221 Edridge Way
Catonsville, Md. 21228, U.S.A.

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: G. KRYWOLAP

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ :

Річна передплата: 12 чисел. — На два роки: 24 чисел.

У США:

12 чисел — \$5.00 (амер.); 24 числа — \$9.00 (амер.)

У Канаді:

12 чисел — \$5.00 (канадських); 24 числа \$9.00 (канадських)
Ціна одного примірника у США і Канаді: 50 центів.

В усіх країнах Південної Америки:

12 чисел — \$2.00 (американських); 24 числа — \$3.50 (америк.).
Ціна одного примірника: 0.25 амер. дол.

В усіх країнах Європи:

12 чисел — \$2.50 (америк. дол.); 24 числа — \$4.50 америк. дол.
Ціна одного примірника: 0.30 амер. дол.

В Австралії:

12 чисел — \$3.00 (австр. дол.); 24 числа — \$5.00 (австр. дол.)
Ціна одного примірника: 0.30 амер. дол.

Зазначене число після прізвища передплатника означає остан-
нє число журналу, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо присилати поштові значки або інтерна-
ціональні купони (International coupon) на суму 25 канадських
центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає
за собою право скорочувати статті і правити мову; рукописів
не повертає.

Статті, підписані прізвищем або ініціалами автора, не завжди
відповідають поглядам редакції.

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Б. Олександрів, Б. Пастернак, І. Єлагін,
Н. Забіла, М. Познанська — Поезії. А. Куцинський — Неминучість
відродження української державності. О. Коновал — Співець туги
за Україною. О. Кошиць — Академічний хор. В. Чапленко — Всена-
родні вибори (закінчення). З одумівського життя і праці. Сторінка
Юн. ОДУМ-у. По сторінках преси. Навколо світу. С. Воробкевич —
Вісім чи дев'ять?

Борис ОЛЕКСАНДРІВ

3 нової збірки поезій "Колокруг"

ПОЕТ НА СОЛОВКАХ

...пригадаю Дніпро і вмру.

Є. Плузник

Ще день-два, може три—і ось тут закопають мене,
У одвічнім снігу, в цій холодній північній пустелі.
Рідний край, дальній спомин, востаннє в очах
спалахне
І розіб'ється вщент, як літак, налетівши на скелі.

Знаю: смерти проваль неспромога ніде обійти —
Темні ями очиць від колиски чатують і стежать.
Та по волі чийї крізь хуртечі я мусів пройти,
Щоб померти отут? Мої кості сюди не належать!

Білі ночі пливуть, як привиддя з полярної тьми,
І північна зоря холодіє на вістрях багнетів.
Дніпре, батьку наш Дніпре, до вічного неба греми,
Чорне море збуди — Біле море ховає поетів!

Замерзають слова, відпадають крижано в сніги,
Замерзає душа — в цій пустелі нема порятунку.
І прощально горять крізь туман золоті береги,
Сині хвилі Дніпра, що у серці видзвонюють
лунко...

**

Ні, весь я не вмру...

Горацій

Найгірше — це загинути безслідно.
От жив... помер... у яму... і кінець.
Прожив свій вік солідно чи негідно —
Він все одно згаса, мов каганець.

І байдуже — самотньо чи з почотом,
В квітках чи так в останню вийдем путь.
Все промине. Майне коловоротом
І хуртовини слід твої заметуть...

Але коли зорею вогневою
Ти проіскрив життя своє земне,
Коли твій голос чуйною луною
Торкав серця — то він не промине.

Він перейде років глухі загати,
Минулих днів понуро-чорну тіль,
Щоб знов і знов дзвеніти і звучати
Крізь вітровійну сизу далечінь.

Найгірше — це загинути безслідно,
Ввійти у глину, вогку і руду...
Але в житті життя відбивши гідно,
Ти не помреш — вернешся по сліду!

КРЕДО

Верю светлым осенним улыбкам
А. Блок

Крізь падіння, і зльоти, й поразки,
Крізь невіру, і святість, і гріх —
Я шукав незбагненої казки,
До якої немає доріг.

І непевний, вагальний, понурий —
Не меткий на шляху до мети —
Я щораз натикався на мури,
Де здавалося легко пройти.

Та в запеклій гіркій непокорі,
Наче в схрещеній твердості лез —
Вірю в сонце, і води, і зорі,
У світанки на вітах берез.

**

Ходить осінь у лузі...

П. Тичина

Все це скорше прийде, ніж здається.
Одсієє і скінчиться день.
Сумно промінь косий відіб'ється
На брунатній корі черешень;

Позолотою бризне по полю
На осіннє потемрене тло
І погасне. І чітко до болю
Ти відчуєш, що все відійшло;

І ця осінь, некликана, рання,
Ця журлива притишеність рік —
Мов примарні човни сподівання,
Що хитнулись — і зникли навік...

**

Дружині

За все, за все, за все тобі я вдячний.
І ось тепер — з шпитального вікна —
Дивлюсь на світ, на шлях осінньо-мрячний,
І думаю, і бачу: ти одна —

Ось там спішиш в ранковій прохолоді,
В гудках машин, з турботою в очах,
І смуткові своєму кажеш "годі",
Що десь в душі, на самім дні, зачах.

За все, за все, за все тобі я вдячний.
Все якось бачиться тепер мені ясніш.
І тільки б міг — відразу б, необачний,
Я б поспішив назустріч, босоніж...

Антін КУЩИНСЬКИЙ

НЕМИНУЧИСТЬ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Була колись могутня Асирія. Лишився на тому місці маленький Ірак.

Була пізніше ще більша Персія. Лишився з неї слабенський Іран.

Була потім ще більша імперія Александра Македонського. Лишилася з неї мізерна провінція Македонія, що животіє десь між Болгарією і Сербією.

Була потому ще більша потуга Римська імперія, що розпростерлася була безмежно на три суходоли і панувала майже над всією західною Європою, над західною Азією і північною Африкою. Римські намісники правили Францією, що тоді звалася Галлією, правили Німеччиною — тодішньою Германією, правили Еспанією, Англією, Британією, Грецією, Малою Азією тощо. І з усієї цієї "нероздільної" імперії, де за найменший спротив римським намісникам, римським окупаційним військам—"легіонам", каралося тисячами відрубаних голів, де була одна імперіяльна мова — латинська і один римський закон, залишилася сьогодні невелика Італія, що нікому і нічим не загрожує. Вона така недовокровна, що навіть з Абисинією, озброєною луками, довший час не могла була справитись. Збереглася тільки римська-латинська мова та зразки римського письменства. Але нема народу, який говорив би тією мовою, нема держави, яка звалася б Римською державою.

Була монгольська імперія Чингіз-Хана, більша в кілька разів від Римської імперії. Вона підкорила собі майже всю Азію та значну частину Європи. З неї залишились татарські племена та якась там Монголія, розбита на дві частини і окупована сусідами. Перебувають вони тепер в жалюгідному стані. А колись Монголія зруйнувала нашу княжу державу і могутній володар українських земель король Данило мусив користись монгольському ханові.

Величезною була Турецька Отоманська континентальна імперія, що утворилася в ім'я, як там вірили — "єдиної правдивої магометанської віри", яку враз зі зверхністю турецьких султанів, намагались накинати всьому світові. На протязі кількох віків панувала вона над безліччю країн Азії, Африки та Європи. Накидала свою віру, а то й мову, "вогнем і мечем" і не мало тоді слабодухів "бусурменилось" та "турчилося". Блиск турецької імперії був справді незвичайний. Прийшов одначе час і вона не витримала натиску поневолених народів. Вони один за одним скидали з себе турецьке іго та у висліді завзятої боротьби постали такі національні держави: Угорщина, Румунія, Греція, Сербія, Болгарія, вся Арабія, Єгипет, Туніс тощо. Сьогодні Туреччина — скромна держава в турецьких етнографічних межах.

Була ще найбільша велич нашого часу — Англійська імперія, гордий Альбіон, владики морів і океанів, континентів, островів. З того залишилась сучасна маленька Великобританія. Велика Британія відріклась і Австралії, колись сколонізованої і англомовної, зріклась Південної Африки й Індії, Цейлону й Маляї та безліч інших азійських і африканських країн, що одна по одній отримують свої державні незалежності і повну суверенність. Таку незалежність, після вікового панування добула й маленька Ірландія, що розташована під самим боком Англійської метрополії. При тому це сталось помимо того, що більшість ірландців вже була стратила навіть свою рідну ірландську мову і її в щоденному житті вже не вживали. Як бачимо, навіть спільність мови, а подекуди й походження через мішані подружжя не могли перемогти самостійницьких стремлень окремих народів або колоній. Це ж з англійських колоній створилися і Сполучені Штати Північної Америки і Канада.

Не встоялась від розпаду і так звана "Римська імперія німецького народу" зі своїм, як тоді говорилось — "Богом встановленим" фєвдальним ладом. (Тут хочемо згадати, що імперіялісти дуже часто надуживають для своїх цілей і інтересів Божого імени й релігії. Пригадати б, наприклад, "святую Росію" з її "святійшим синодом" на чолі зі світською людиною). В тому укладі Німецької імперії "судилось" одним панувати й користати, а другим — слухати й працювати. Це ж імперія, з якої вийшов німецький райх та австрійська монархія, що складалась з різних народів. Але німці так і не згерманізували поляків Шлеська, Познанщини та Помор'я. А Австрія не винародовила ні хорватів, ні словінців, ні українців-галичан, ні чехів, до яких на протязі цілих соток років застосовували різні особливі "старшобратські" заходи. Порожнім звуком виявились всі офіційні "деклярації" про "любов" поміж народів та до їхнього австрійського монарха, як і про нероздільність їхньої долі і майбутнього...

Не втримались європейські колоніальні імперії Еспанії й Португалії. Їхні колонії одна за одною скидали з себе європейську залежність і ставали вільними, самостійними державами помимо попередніх вже спільних метрополітальних мов і навіть традицій. Так, як на місці колишніх підвладних Англії колоній стали самостійні англомовні Сполучені Штати Америки і Канада, так з-під португальського панування вийшла самостійна португаломовна Бразилія, а з-під еспанської влади звільнились і стали самостійними державами ряд еспаномовних республік Латинської Америки: Мексико, Аргентина, Парагвай, Уругвай, Чиле й інші.

Не втрималась імперіялістична Польща "від

Борис ОЛЕКСАНДРІВ

БАТЬКИ

*Ну, гаразд. Розставляймо великих по нішах,
Але все ж пам'ятаймо химерність років.
В певний вік — нам нема над батьків розумніших
І гарніших, і ліпших нема від батьків.*

*А коли підростаємо — ширшають далі
І новішою мудрістю повняться дні.
І тоді вже батьки нам здаються відсталі.
А часами — кумедні, чи просто нудні.*

*Та минають роки — і якимись кругами
Повертають минуле, немов би нове.
Ми мужніємо теж — і стаємо батьками,
І з димами незизріла мудрість пливе...*

*А пізніше, як день наш і сонце на схилі,
А в очах і сивинах — наука життя,
Знов батьки нам здаються розумні і милі,
Тільки пізно — для них не прийде вороття!*

*І тоді — розставляємо любих по нішах
І вони нам ясніють у мряці років...
В певний вік — нам нема над батьків розумніших
В кожен вік — нам рідніших нема від батьків.*

можа до можа" ні "Ягайлонська", ні "версальська" нашого століття. Всі її імперіялістичні заходи, всі надужиття, всі "перехрещування" Галичини в "Малопольську Сходню" виявились безсилимими і сьогодні смішні. Всі запевнення про "невідлучність" Вільна й Львова лишилися порожніми звуками.

Перестала існувати колоніальна голяндська імперія, що мусила погодитись на незалежність, хоч і як недорозвиненої Індонезії.

Не існує вже й бельгійська імперія, бо й бельгійське Конго теж унезалежнилось.

Були ще й інші держави, що у свій час досягли великої потужности коштом покорених ними народів, але у ході поступового історичного розвитку й відродження підвладних їм націй, ослабли, втрачали свої провінції і, хоч зберегли свою державну окремішність, але вже без давніх імперіялістичних аспірацій, як наприклад Швеція, Норвегія та інші.

Тепер, після тих незаперечних історичних фактів, розглянемо велику державну формацію — імперію нашого ворога. Москва не будувала свого державного життя й добробуту чесною працею. Вона помалу, але систематично підбивала ближчі й далі народи, забирала їхні території, грабувала їх. Московщина це імперія побудована із самих гріхів, і на цілковитому нехтуванні божих і людських законів. Таких учинків Бог не терпить і рано чи пізно за ті гвалти, підбої, розбої, погроми і необмежені грабунки майна й праці жорстоко покарає злочинців.

Чи можна думати, що закон історії помилусь московську імперію? Так можуть думати тільки ті, що зі страху чи захланности втратили вільність думки. Історія своє зробить.

Теперішній кольос СССР впаде і Московщина увійде в свої етнографічні межі, як то сталося з усіма іншими великими і багатонаціональними імперіями.

Халдейський цар Валтазар справляв величавий пир. Пили з посудин, загарбаних в ерусалимському храмі. Нараз невидима рука написала на стіні царської палати: "Мане, текел, фарес!"... Пророк Даниїл, що був у царському полоні пояснив цареві ті слова так: "Мане" означає, що Бог вже облічив твоє царство і постановив йому кінець. "Текел" то значить, що тебе зважено, і знайдено дуже легким. А "фарес" — що царство твоє розділено і віддано медам і персам". І так сталося.

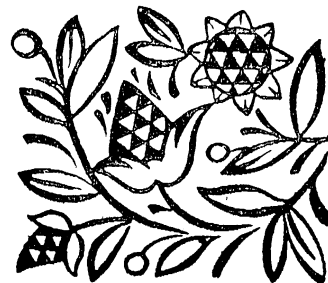
Ці слова — "мане, текел, фарес" нависали над кожною імперією і від того присуду Божого й природної закономірности не буде винятку і для Москви.

Неминуче наближається час упадку цієї останньої в світі колоніальної імперії. Вона вже переживає великі зовнішні й внутрішні труднощі. Заламується все дужче советсько-комуністична система господарства, ідеологічна криза комунізму все більше поглиблюється, поневолені народи підносять голови і не хочуть виконувати наказів Москви.

Нехибно прийде день зрушення серед понево-

лених Москвою народів, а прийде він і серед самого московського народу, який теж не має політичної й соціальної свободи. А Україна пробуджена за останніх сто років таки здійснила свої національні прагнення до відновлення власної державности. Це бажання у одних свідомо, у інших несвідомо — інстинктивно-ірраціонально вірує, а то й буває в нашій крові волелюбної козацької нації.

Бо ж ми віримо в Покров Пресвятої Богородиці. Віримо, що Архистратиг Михаїл з сонмом своїх ангелів поборов злих духів. Бо ж ми віримо, що нам допоможе й Святий Юрій-Переможець. Віримо глибоко й непохитно, що здійснюється ліч всесильного історичного й природного закону Божої справедливости, бо ж свобода — це Божий дар, це гін життя. Віримо, що здійсняться слова Богом посланого нам новітнього пророка й генія, що в своїй візії бачив майбутнє і прорік: "ВСТА-НЕ УКРАЇНА".

Олексій КОНОВАЛ

СПІВЕЦЬ ТУГИ ЗА УКРАЇНОЮ

Багато могил відомих українських письменників, поетів, громадських діячів та науковців розсіяно по різних закутках землі. Деякі з них заросли бур'яном, забуті рідними, друзями і великою українською громадою, для якої вони жили і творили. Не є винятком і могила поета-лірика Михайла Васильовича Ситника, який помер 21-го серпня 1959 року в Чикаго, США. Похований він на Елмвуд кладовищі в секції 48, на передмісті Чикаго в Елмвуд Паркові.

Цього року на його могилі члени філії ОДУМ-у Чикаго посадили квіти й впорядкували її. В головах, трохи вище землі, лежить надгробна плита-пам'ятник з датою народження і смерті, фотографією та написом, що Михайло Ситник є українським поетом. На плиті помилково подано рік народження поета 1922. Точну дату подала пізніше мати Ситника в одному зі своїх листів з України. Народився він у Василькові коло Києва, 6 травня 1920 року.

Батька Михайла Ситника за "провини" сина-одинака, редагування "Васильківських вістей" за німецької окупації, з поверненням червоної армії розстріляно в яру міста народження поета, матір викинуто з хати. Вона самотня, хвора, обідрана, голодна і холодна перебувала в сараях добрих людей. Тепер, ніби вже померла.

Михайло Ситник почав друкуватися 1936 року ще студентом першого курсу Київського Педагогічного Інституту. На його твори звернули увагу спершу Максим Рильський, потім Володимир Сосяра та Андрій Малишко. Під час німецької окупації України Михайло Ситник деяких час редагував у своєму містечку газету, а пізніше працював у Києві, в редакції "Українського слова". Протягом цих часів він докладно розповідає в статті "Кров на квітах", що присвячена пам'яті Олени Теліги, Івана Рогача та Івана Ірлявського.

При розподілі обов'язків редакційної колегії газети "Українське слово", Михайлові Ситникові доручено організувати й редагувати "Літературний додаток", що був частиною "Українського Слова". Пізніше "Літературний додаток" відокремлено від "Українського слова" і приділено до "Літаврів" — окремого літературного часопису, який редагувала поетеса Олена Теліга. Про "Літаври" з 1941 року Михайло Ситник пише так: "Переможно гриміли "Літаври" аж поки кривавий німецький окупант не перелякався тогочасного бойового. Перелякався і насторожився. А недруги лихі — різні "фольксдойчі", советські агенти, а часом і наші ж такі землячки підлабузюючись (хоч останніх було не багато), нашіптували ненаситному катові про те, що в тому

Могила Михайла Ситника в Елмвуд Паркові

громі гучних "Літаврів" на найвищій ноті звучить ненависть до всіх поневолювачів і окупантів жовтосиньої Еллади і лунає полум'яний заклик до боротьби за Самостійну, Соборну, Незалежну Українську Державу." Залишив він "Літаври" ще перед арештом і розстрілом німцями редакційної колегії "Українського слова" і "Літаврів".

За життя Михайло Ситник видав чотири збірки поезій. Дві з них: "Від серця" і "Нові обрії" — в Україні та "Відлітають птахи" (1946 р.) і віршовану повість про УПА "Залізничний сторож" (1947 р.) — на еміграції. Багато його віршів і нарисів друкувалися в "Молодій Україні", "Нових днях", "Українських вістях" та інших газетах і журналах. Центральний Комітет ОДУМ-у закінчив опрацьовувати збірку творів Михайла Ситника "Цвіт папороті", розпочату редактором "Нових днів" Петром Волянком. Вона має вийти друком цього року.

Ціла поезія Михайла Ситника пройнята невичерпною тугою за втраченою батьківщиною. Ця туга за рідними просторами, за українським народом давала йому поетичну наснагу і була змістом його життя. Сумні, часом розпачливі поезії Ситника є щирі, невимушені, і сповнені глибоким почуттям любові і ніжності до людей і природи близького йому ще з дитинства Правобережжя.

*Ніч прийшла на берег, мов циганка,
Розіп'яла голубе шатро.
Зорі наливалися, мов шпанки,
Рясно опадали у Дніпро.*

*Тихо ворушилась наша річка,
Повна найпривабливіших мрій.
Місяць натягнув на неї стрічку,
Мов на шию дівчині гнучкій.*

*А на кручі, із самого краю,
Випростався довгорічний дуб,
Наче батько, що благословляє
Рідну дочку на щасливий шлюб.*

Перебуваючи в Чикаго, США, М. Ситник міг вільно жити, працювати і творити не боячись ні переслідувань, ні поневірянь, яких зазнавали його ровесники в Україні. Але занадто міцно вріс він у рідну землю і, відірваний від неї, відчув себе загубленим, беспорядним, непотрібним.

*Моя душа розділена надвоє:
Одна частина там, біля Дніпра,
А друга — нерозлучно ще зі мною,
Поволі животною, вмира.*

*І неможливо знову їх з'єднати,
Ті дві частинки, між яких межа.
І звідти руки простягає мати,
А звідси в спину пхає хтось ножа.*

*Іду туди — вгинаються коліна,
Мертвію ж, як вертаюся назад,
І чую, як зітхає Україна, —
Душі моєї вирублений сад.*

Друзі Ситника, яких він мав безліч, старались допомогти йому морально й матеріально та знайти працю. Поет не міг закорінитися у чужому ґрунті — серце його було над Дніпром. Туга за втраченим рідним краєм, зламала його і, не маючи сили, чи може й бажання далі змагатися з візіями минулого, він почав шукати забуття у чарці, усамітнювався, уникав зустрічатися зі знайомими.

Непереборна любов до України звела Михайла Ситника ще молодим у могилу. В одному вірші він писав у розпачі:

*У рідний край тяжкі дороги
Знов хуртовина занесе...
Іще не знайдено нічого,
А вже загублено усе.*

А ще в іншому самотній і загублений у духово-чужому і незрозумілому йому світі мріє про зустріч з рідним краєм:

*Я знов бреду алеями густими,
Не знаю тільки, чи туди прийду,
Де молодість моя ізнов цвістиме,
Втопаючи у батьківським саду.*

О, Краю мій, далекий, неповторний,
Нащо мене Ти кинув у світи?...
Коли ж ізнов по-батьківськи пригорнеш,
Як вмієш пригортати тільки Ти!

Віддять себе готовий я на жертву,
Лише одного болісно боюсь, —
Чи ж приймеш Ти мене, як опізнюсь,
Щоб на руках Твоїх святих померти.

У вірші "Останнє слово", до якого за епіграф узяв слова Олекси Влизька "За всіх скажу, за всіх переболіло", пише поет про найдорожче для нього і всіх нас:

До тих, хто хоче щастя десь знайти,
Скажу своєю щирістю незмінною, —
Що нам дорожче над усі світи
Один лиш край, що зветься УКРАЇНОЮ.

Повірте, друже, — як ударить грім, —
Носитимем ми камінь разом з славою,
Щоб збудувать собі могутній дім
І щоб назвать його — ДЕРЖАВОЮ.

З'їзд

ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

та

ТОВАРИСТВА ОДУМІВСЬКИХ
ПРИЯТЕЛІВ США Й КАНАДИ

відбудеться

в суботу 25 листопада 1972 року
в Детройті, в залі церкви св. Покрови
Початок з'їзду о 8 год. ранку

БЕНКЕТ І ВЕЧЕРЯ
З МИСТЕЦЬКОЮ ЧАСТИНОЮ
ДЛЯ ДЕЛЕГАТІВ І ГОСТЕЙ

о 8-ій годині вечора

ПІСЛЯ ВЕЧЕРІ — ЗАБАВА

Олександр КОШИЦЬ

АКАДЕМІЧНИЙ ХОР

(Розділ із книги "Спогади")

Олександр Кошиць (1875-1944) світової слави диригент і композитор. З 1909 р. керував Київським студентським хором, 1916-17 рр. — хормайстер і диригент Київського оперного театру. Записав понад 500 українських народних пісень. Після революції 1917 р. було створено хорову капелю на чолі з О. Кошицем, з якою він у 1919 році виїхав за кордон і концертував по багатьох містах Європи й Америки. Спів цієї капелі вражав і захоплював незрівняною красою української пісні та неперевершеним її виконанням не лише українців, а й чужинців. Найавторитетніші музики-чужинці в своїх статтях і рецензіях високо цінили капелю і її диригента.

"Українська капеля є першорядний хор, який своєю артистичною вартістю є найславнішим хором цілого світу..." (Зденек Несдлі, проф. Празького університету й консерваторії).

"Важко руці писати критику, коли серце співає хвалу. Українці прийшли і перемогли... Олександр Кошиць є одним з найбільших музик України та одним з найбільших європейських диригентів". (Ярослав Кржічка, проф. Празької консерваторії).

"...Український хор полонив нас відразу. Хоч як ми шануємо наші великі хори, але рівного цьому не маємо. З хором і в хорі живе його диригент О. Кошиць. Він не є диригентом у загальноприйнятому розумінні цього слова: він — чарівник". (Ам Мітгаг", 17. 4. 1920).

"Коли є на світі, який інший хор, що може дублювати чудеса цього хору з України, то Америка ще такого не бачила до появи української хорової капелі". (Базлер Анцайтунг, 14. 10. 1919).

"Невимовно прекрасне!... Це було "одкровення", до яких висот може дійти музична досконалість у хоральній музиці... Диригент містер Кошиць є справжній геній..." ("Публьо Чіфтайн", 2. 1. 1924).

РЕД.

диригента хору, тим більше, що був близько знайомий Копецькому, як співак. Копецький був обережний і не раз робив нам неначе проби: піде до церкви і призначить диригувати кого небудь із студентів, яких намітив у кандидати, а сам слухає десь збоку. Так кілька разів давав він керувати й мені. Певних наслідків з цього для себе не бачив. Копецький скінчив курса, а диригента після себе не залишив. Так і поїхав я додому з сумом на душі, що не здійснилася моя давня мрія.

На вакаціях в кінці липня одержую листа від інспектора академії — архимандрита Платона (потім митрополит в Америці): "Коли бажаєте взяти в свої руки хор Академії, приїздить на перше серпня". Нема чого казати, з якою радістю полетів я до Києва.

Роботи було багато. Треба сказати, що церковний хор був мішаний. Сопранами і альтами співали хлопчики, учні Київської Подільської Духовної школи. Тенорами й басами — студенти Академії. Коли мужеські партії утворювались зі студентів співаків, то діточі партії треба було підбирати зі складу учнів духовної школи (Бурси). Тут уже можна було робити вибір, бо до академічного хору стремів кожний бурсак: як хорист Академії, він виходив на упривілейоване становище в бурсі — жив серед студентів Академії разом з ними їв і пив та зодягався, крім того мав доброго репетитора із студентів, а від бурсацьких педагогів та різних напастів захищав сам братський архиєрей, який був безпосередньо головою всіх шкіл Київської Єпархії. Отже, там у бурсі робити вибір голосів було вигідно.

З дванадцяти хлопців академічного хору після Копецького зосталось з голосами не більше половини, та й ті були другорядні співаки, соліста ж не було жодного. Отож за місяць серпень треба було знайти і підготувати співаків, щоб уже у вересні все йшло добре. Під час вакацій в братстві співав хор Новікова. Тут я почув надзвичайного сопрана Павла Бергаміна. Описати цього голосу не можна. В маленькому худенькому хлопчиківі років 12-13 вміщалося таке велике сопрано, якого можна було б побажати найкращій оперній прем'єрші. Крім того це голос уже від природи був поставлений та ще вправлений Я. Калішевським, в хорі якого цей хлопчик почав співати, так що звук був знаменито прекрасний, старо-італійської школи ("в маску"). До цього додавалась надзвичайна музикальність. Слухаючи його спів, можна було подумати, що співає досвідчена оперова співачка. Почувши цей голос, я прямо збожеволів і рішив, що цього хлопця

Академічним хором керував тоді студент Павло Копецький. Диригент з нього був абиякий, а людина великої музикальності. Кінчаючи того року курса в Академії, він повинен був вибрати собі заступника. Я був у складі хору, хоча голосу й не мав через шостилітній катар горла. В хорі співав баритоном і мій товариш Сашко Горонівський. Він здавався головним претендентом на

буду мати в своєму хорі. Шукаючи співаків, я зайшов у Софійський собор до Калішевського і розповів йому про цього хлопця. Він мені каже: "Заберіть його від того Новікова, бо він у мене украв його!" Після цієї розмови я зараз же пішов до академічного ректора (архиєрея Димитрія Ковальницького) і сказав, що коли він хоче мати справжній хор, нехай візьме цього хлопця. Він зразу ж погодився і сказав, щоб я привіз до нього хлопчикову матір, він з нею побалакає. Тепер треба було залучити до себе і хлопця і розпитати його, що за матір він мав і де її знайти. Треба було поспішати, бо залишилося всього два тижні, поки хор Новікова буде співати ще в Братстві. Тут поміг мені мій товариш Дроздов, що тепер співав в Академічному хорі і залишився на літо в Академії. Після літургії Дроздов закликав хлопчика до себе в академічну їдальню на чай. Не можу забути, як я хвилювався, чи згодиться хлопчик пити чай, чи ні. Нарешті бачу веде Дроздов хлопця. Коли вони сіли пити чай, надійшов і я і почали розпитувати хлопчика, де живе його матір і хто вона. Виявилось, що мати торгує чимсь "із кошків", батька немає, помер — був робітником у майстерні кам'яних надгробків. Живуть біля Байкового кладовища. У той же день я і Дроздов були у його матері, розповіли все про академію й хор, сказали, що хлопця определять до бурси, що буде вчитися на академічний кошт, вийде в люди і т. ін. Жінка була дуже розсудна і розумна і того ж дня пішла до архиєрея Димитрія і привела хлопця. Я був на третьому небі. Хлопчика зараз же забрали в лазню, обстригли і повели до нашої лікарні (на голові у нього були якісь лишаї), потім прилучили до хороших хлопців, наказавши репетиторові студенту приділити особливу увагу йому та підготувати до іспиту в бурсу. Хлопець, співаючи в хорах, ніде не вчився і був напівписьменний, а треба було призначити його (за роками) до другої класи Духовної школи, де починались грецька та латинська мови. Якось його пропустили на іспитах з умовою, що репетитор буде спеціально з ним працювати, аби догнати товаришів по класі. Я був щасливий, коли виявилось, що він був такий здібний, що почав чудово вчитися, і не тільки дігнав, але й перегнав своїх товаришів, а потім скінчив бурсу першим учнем. Він чудово закінчив семінарію, а далі вступив до університету на філологічний факультет, і нарешті був учителем в гімназії у Тетерові біля Києва.

На жаль, тишив він нас голосом не довго — тільки до Різдва (йому було тоді 13 років). Од-

ПРИВІТАННЯ

Миколу Понеділка, відомого письменника, автора кількох збірок гуморесок та новель, твори якого були й на сторінках нашого журналу, вітаємо з 50-літтям і бажаємо здоров'я і дальших творчих успіхів.

Редакція й адміністрація "М. У."

ного разу репетитор пустив його разом з іншими хлопцями сковзатися на лижах. Він промочив ноги і на вечірні не міг уже дати ніякого голосу, тільки якесь хрипіння. Це трапилось в самий розквіт мого хору і репертуару. Для мене це була така катастрофа, що коли я пішов до ректора з докладом, то розревівся, як дитина... Почали водити хлопця до лікаря — виявилось, що то не простуда, а мутація голосу.

За ці чотири місяці величезної насолоди, яку він давав усім людям своїм співом, арх. Димитрій учив його на свій кошт шість років, аж до четвертої класи семінарії, звідки він перейшов до університету. Ще раз скажу, що такого співака і такого голосу мені уже потім ніде і ніколи не довелося чути. Його сольо у Веделівських концертах були просто потрясаючими (особливо "На ріках вавилонських", "Боже, придоша язици", "Спаси мя, Боже, яко внідоша води", "Боже законопреступниці" та ін.). За чотири місяці в академічному хорі він зробив собі славу на довгі роки, і зараз старожили пам'ятають його спів. На все життя він залишився моїм кращим другом.

Разом із Бергаміном я дістав і другого співака — Сашка Ганюка. З ним було теж не мало роботи. Спершу я пішов на Куренівку до його батька — простого чоловіка, грабаря (працював з конякою на земляних роботах). Погодившись з ним, треба було виписати хлопчика з Росії з м. Тверь, куди його завіз диригент Платонов, що переїхав туди з Києва. Послали туди телеграму і почали чекати. В день його приїзду ректор Димитрій дав мені свої коні і фаєтона, і я поїхав на Куренівку забрати хлопця. Біля його хати на розі я побачив коні й екіпаж Калішевського, а на другому розі стояв диригент Москальов, з цього треба було зробити висновок, що десь поблизу є й диригент Новіков. Справді скоро я побачив і його: це було полювання на хлопця. Білі коні, архиєрейський фаєтон зробили цілий переляк серед обивателів Куренівки. Коли б я орудував тими ж способами, як оті диригенти, себто платною, я б не міг взяти хлопця. Але в моїх руках були інші, більш діючі чинники: освіта для хлопця і дорога в будуччину.

Ганюк мав чудове сопрано: повне, м'яке, ніжне; співав у мене низькі сопранові сольо. Хлопчик був добрий, лагідний. Я його теж примістив у бурсу, як і Бергаміна. На жаль, здібності його були дуже малі, і він до семінарії не дійшов. А все таки закінчив три класи духовної школи.

Не можу не згадати альта Єрмолая Плоцького. Я забрав його з хору Новікова (Олександрівська церква). Це був срібний, дзвінкий надзвичайно приемний голос. Він був солістом весь час у мене, а потім ще з рік після мене. Був він також сином простих батьків (мати удова торговала на "ятках"). Також, як і Бергамін, він був дуже здібний до науки. Закінчив семінарію, потім перейшов в університет на правничий факультет і по закінченню був товаришем прокурора десь у Закаспійському Краю.

Після Бергаміна був у мене солістом Іван

Шумов-Павлюченко. Я взяв його від батька кравця на Печерську. Він мав голос цілком протилежний Бергаміновому: ніжне, кристалічно чисте ліричне сопрано. Успіх він мав не менший від Бергаміна. Музикальність мав вражаючу. Як я вже був учителем у семінарії, він кінчав курси, так що був моїм учнем до закінчення семінарії. Я чув його деклямації на літературних вечірках, — це був великий драматичний талант і йому належало місце на драматичній або оперовій сцені, бо пізніше в нього об'явився надзвичайно красивий бас. Великий жаль, що він нічого з цих здібностей не використав, а поїхав закордон в Данію (Копенгаген) дяком і став там секретарем російського посольства.

Таким чином до 1-го вересня, коли мали з'їждатися студенти академії, справа з сопранозою та альтовою партіями була залагоджена якнайкраще. Залишалось чекати, як то буде з басами та тенорами. Все залежало від випадку. На моє щастя голоси були гарні. Склався хор з чотирнадцяти хлопчиків (сопрано й альти) та тридцяти дорослих співаків-студентів (тенори й басы).

За обробку хору я взявся з запалом людини, яка нарешті дочекалася того, про що мріяла довгі роки. Менше ніж за місяць у мене був чудовий хор, так що на 26 вересня — день Івана Богослова, — коли буває традиційний академічний "Акт" (святкування), я підготував важкий концерт Веделя "Услиши, Господи, глас мой".

Служба божа перед "Актом" пройшла, як генеральна проба, і на "Акті" публіка була вражена цим концертом: по-перше, це був перший випадок — ввести в академічне свято спів, а по-друге, соліст сопран міг вразити хоч яку публіку. Павлуша ж Бергамін, як нарочито, був вище всякого порівняння.

Так гарно почалась моя хорова робота в Академії, і, на моє щастя, ніщо не знижувало її за все моє перебування в Академії, навпаки хор поліпшувався щорік. Уже на другий рік слава про академічний хор так поширилась, що попасти на богослуження в академічну церкву (Братство) було дуже трудно: уже на "часах" перед літургією, людей було так багато, що ледве можна було пропхатися в церкву.

Я поставив собі завдання воскресити в Академії нашого великого Веделя, академічного вихованця. Вся його творчість ґрунтується на українських мелодіях, хоч і опрацьованих в стилі італійської школи XVIII століття, але носить яскравий, чисто національний український характер. Моему намірові сприяло й наставлення нашого ректора єпископа Дмитра Ковальницького, українця з Волині: я в нього знаходив не тільки підтримку в моїй роботі, але й симпатію персонально. Я рідко зустрічав людину, яка б так любила церковний спів, так відчувала його, а головне, розуміла його стиль! Він сам умів надавати церковній службі невловимо українського характеру, якого так вимагало історичне минуле

Братства та Могилянської Академії. Так, що мені іноді здавалося, наче ми обоє без слів порозумілись і служимо одній і тій самій справі. Цьому сприяло і його зацікавлення Веделем, твори якого офіційно було заборонено виконувати при церковній службі (1784 р.). Отже й репертуаром і співом церковна служба була у Братстві дуже стильова. Хоча простий обиватель міг і не усвідомлювати цього, але добре відчував його, доказом чого був постійний натовп народу на службах.

На виконання Веделя звернув увагу такий відомий тоді психіатр Іван А. Сікорський, професор університету, автор "Експериментальної психології", що була перекладена на всі європейські мови. Попавши раз на службу в Братство, він був вражений співом та виконанням Веделя. Це надало йому думку прослідкувати в своїх творах способи музичного вислову релігійної, екстазованої думки й почуття. Для цього він цілих два роки неодмінно, кожної служби церковної, приїздив у Братство, ставав на хорах біля співаків, знайомився заздалегідь з партитурою чергового концерту Веделя, а потім під час співу відмічав собі найвиразніші місця партитури, так і найвиразніші моменти співу мого хору. Потім він оформив свої спостереження в спеціальній доповіді: "Спосіб виразу душевних переживань в релігійній музиці і вплив її на душу людини" (назви точно не пам'ятаю). Цей реферат читав він на спеціальному урочистому зібранні імені Нестора Літописця в актовій залі нашої Академії, а я з своїм хором ілюстрував різні тези співом відповідних уривків з Веделя. В подяку професор подарував мені свої твори з таким написом: "Ваше пеніє дозволяєт мені яснее розобраться в зародженіі і ісходе душевних волненіі. В память етого прошу прінять от меня" і т. д. Таким чином я одержав признання не лише від публіки та знавців церковного співу, але й від відомого європейського вченого-психіатра.

Не можу сказати, які твори і яких композитів переспівали ми за ці три роки мого орудування академічним хором, але пам'ятаю, що всього Веделя, крім його двохорних концертів, також Бортиянського, крім його двохорних концертів, та Турчанінова. Було переспівано багато менших, а іноді і мало відомих церковних композицій, яких я знаходив у академічній бібліотеці, але імен їхніх не пам'ятаю, та іноді ці твори й не були зазначені певним ім'ям. З російських композиторів надавався до характеру нашого співу Архангельський, і його ми використали майже всього, крім тих речей, що мали занадто російський характер.

Треба сказати кілька слів про нотну бібліотеку церковного співу. Якби її совісно провадили попередні диригенти хору, то з неї утворився б при загальній академічній бібліотеці великий музичний відділ. Але відомо з оповідань хористів, а також і від колишнього академічного диригента Івана Т. Макаревича (учня академії, а потім учителя в Києві), що кожний диригент, кінчаючи

Студентський хор у Києві. О. Кошиць відмічений хрестиком на сорочці

курс академії, вважав своїм обов'язком напакувати кілька куфрів нотами за свою працю в хорі. Таким чином бібліотеку просто систематично розкрадали. Тим часом вона помимо нових, на кошти Академії придбаних нот, діставала й пожертви нотами від різних осіб. Наприклад, при мені той же Макаревич подарував у бібліотеку дуже багато старинних писаних нот, між якими були цілком невідомі композиції, іноді досить цінні, не кажу вже про їхню історичну цінність. Таке становище музичної бібліотеки обурювало мене, і я запропонував ректорові взяти нотну хорову бібліотеку до загальної академічної та завести її каталог, а диригентам видавати ноти тільки для користування. Це я запровадив потім і в університеті, коли був там диригентом хору.

Хорова робота, як я вже казав, почалася у мене дуже успішно, так вона й продовжувалась весь час мого студентського диригування. Мені щастило знаходити добрі дитячі голоси, замість тих, що залишали хор. Працював я над хором запально, з великою любов'ю, а підтримку і моральну і реальну мав не тільки в загальному признанні, але й від мого безпосереднього начальства — ректора єпископа Димитрія Ковальницького. Дуже цікаво відзначити, що цей чоловік, маючи право давати мені свої розкази в справі церковного співу, не тільки не робив цього, а навіть не висловлював мені своїх побажань і цілком покладався на мій авторитет. Для мене це було найбільшою нагородою, бо давало мені вільну

руку в роботі, крім того я знав, що знайду підтримку у всьому для поліпшення справи. До того ж і склад моїх "маленьких співаків"-бурсаків був напрочуд гарний і симпатичний: всі хлопчики були щирі, милі, слухняні, дуже музикальні і любили мене. Я ж їх любив, мені здається, більше ніж себе. Що торкається студентського складу хору, то й тут справа стояла добре, хоч це й була найтрудніша сторона діла. Треба сказати, що академісти були серйозні і знали собі ціну. Ця свідомість часом переходила свої межі і робилась трохи смішною (комічною), бо можна було спостерігати, що деякі суб'єкти ходять так ніби бояться "розплескати сосуд мудрости в своїй голіві", завше в глибокій задумі розмовляють між собою степенно, поважно, тихо, рухаються помалу і ніколи не сміються. На вищих дивляться зі спокійною повагою, а на нижчих — з доброзичливою погордою. Таким типам треба було заімпонувати, щоб здобути їхнє признання й повагу, а тим більше слухняність. В такому ділі, як хоровий спів, де все побудовано на авторитеті однієї особи, абсолютній слухняності й карності, дуже трудно взяти в руки таку "масу". На велике моє вдовolenня мені пощастило зробити це раніш, ніж я сподівався, так що майже з самого початку я мав у руках слухняну масу. Коли ж додати до цього, що ця маса була високо інтелегентна з прекрасною музично-хоровою підготовкою, то можна зрозуміти, як успішно можна було працювати, з яким запалом віддався я своїй ро-

боті. Хор став моїм справжнім життям — усе інше стало ілюзією. Я до того упірнув, заглибився у свою роботу, що, наприклад, сидючи біля смертного батькового ліжка, я не міг позбавитися від думок про свій хор, який я залишив у Києві, та весь час читав партитуру концертів Бортнянського.

Роботу свою я розподілив так: кожного дня, після вечері, я робив пробу з своїми хлопчиками у себе на квартирі. Два рази (рідко три) на тиждень була проба повного хору в Академії. Завдяки цьому сопрани й альти були завжди підготовлені до загальної проби, а баси і тенори знали чудово ноти, бо здебільшого були тренуваними співаками уже в семінарії.

Як диригент я мав окреме помешкання в академічному домі, де жили професори. Там же жили і хорові хлопчики, а з ними їхній репетитор, студент Академії. У мене до розпорядимости був свій "служитель" (слуга), так що я жив, в порівнянні з рештою академістів, по-панському. До того я одержував навіть платню: десять карбованців на місяць! Ця цифра не є мала, коли згадати, що наука в Академії і все утримання було державне і не зараховувалось "на вислугу". Інші студенти потім відробляли те, що на них було витрачено Академією, себто на службі їм вираховували з платні.

Це розв'язувало мені руки в майбутньому, бо міг вибирати собі кар'єру, не будучи зв'язаний "призначенням", як решта закінчених кандидатів богослов'я.

Моя кімната була на розі будинку і виходила вікнами на Братську й Іллінську вулиці. Була вона дуже світла й весела: в одне вікно було видно наддніпрянські гори й сади, а в два других — "Братство", де з гущі височенних осокорів і тополь виринає церква з п'ятьма золотими банями, а за нею висока дзвіниця з шпилем. Праворуч видно стару Мазепинську будівлю Академії. Тепер там бібліотека та конгрегаційна зала й церква з зеленою банею в стилі українського барокко, як і головна церква. Ліворуч за деревами видно дім монашеського "корпусу" (будинка), а далі новий будинок Академії. Все це огорожено високою кам'яною стіною. Вночі, коли повний місяць ллє проміння на золоті бані, на срібне тремтливе листя осокорів і тополь, а в далечині на обрії здіймаються високі гори старого міста, над якими висить у повітрі Андріївська церква Растреллі, від цієї картини не можна відірвати очей. Я частенько просиджував до півночі сам біля вікна, дивлячись на цю красу. А дуже часто вночі або перед ранком я прокидався від гомону великого лаврського дзвону, що скликав до "полунощниці" або утрени. Хоч до Лаври було не менше як п'ять кілометрів, звук цього дзвону (80.000 фунт.) заливав нічну тишу такою могутньою, мелодійною срібною рікою, що у мене в кімнаті шиби тряслись і дзвеніли. Це було чудове, таємниче і надзвичайне.

В моїй чистенькій привітній кімнаті біля одної стіни стояло ліжко, а коло нього шафа з нотами та моїм одягом; між вікнами був стіл, а в кутку стояло бюрко для писання стоячи. На столі була чудова нафтова лампа — ясна, з м'яким світлом під зеленим абажуром. На стіні висіла гравюра — старенький ловець птахів лежить на узліссі і "висвистує" (вабить) якихось птахів, біля нього — кліточка. Деревя чорні, голі — рання весна. Над цією гравюрою фото невеличкої групи: я з моїми хлопчиками-співаками.

Стіл заслано червоним клякс-папіром. На ньому книжки, матеріали для писемної "кандидатської" роботи, добрий каламар і багато ручок з перами та олівців. Сядеш за такий стіл і тобою опановує робочий настрій, сама рука тягнеться за пером.

В сусідній кімнаті готують свої лекції на завтра сопрани (альти жили далі в третій кімнаті, біля кімнати репетитора). Тут же під скрипку роблю співанки з ними щодня. Співанка для мене чудова робота, яку я й тепер люблю, більше навіть ніж сам концерт, тут поступово вирисовується з туману музична ідея, надається їй оформлення, вдихається в неї живий дух; під руками новий музичний твір набирає життя, руху й думки, процес роботи дає радість життя, наче сам народжується на світ заново. Чудово бути не зв'язаним ні умовами, ні часом, можна по кілька разів зупинитися на тому чи іншому місці, обробляти його і спостерігати з насолодою, як воно що-далі удосконалюється, поступово доходить до серця і розуму виконавців, а через це й само набирає життя. Мені часто доводилося словесно пояснювати той чи інший музичний твір, щоб розбудити фантазію, уяву моїх маленьких артистів, схвилювати їхню душу, а потім опанувати нею. Тоді вони цілком уже сліпо йшли за мною, як у гіпнотичному трансі. Не можу забути одного моменту, коли вивчивши першу частину концерту Веделя "Боже, прийдоша язичи в достояніє твоє", де малюється картина зруйнованого Єрусалиму, я намалював її словами: місто залите кров'ю, вкрите трупами, закутане димом пожару... чути тільки стугоніння полум'я серед страшної тиші смерті, а в далечині затихає гамір відходячих орд завойовників та плач бранців. Разом з музикою це так вплинуло на моїх маленьких артистів, що багато з них почали плакати, розхвилювався і я. Довелося припинити співанку.

Завдяки цим поясненням мені удавалось добитися такої свідомости, такої ширости у виконанні та такої художньої завершености, що, бувало, моментами самого проймає холод.

Яка насолода була дивитися на Павла Бергаміна під час сольо. Особливо увечері, коли вся церква темна, під ногами у мряці де-не-де вогники свічок, десь далеко містично поблискує золотом вівтар, а над усім здіймається у високостві баня й тоне разом з колонами в темноті, далеко, далеко вгорі... На моєму пульті горить єдина свічечка. Слабеньке світло блимає і водить лег-

кими тінями по Павлушиному блідому обличчі, повному екстазу музики. Очі його розширилися і стали глибокі, він дивиться в ту темну безодню, яка починається зараз за ґратами хорів, дивиться і нічого не бачить, наче прислухається до того, що співає у нього всередині... А з горла його плывуть такі хвилі срібла й оксамиту, теплі від душевного переживання, що я сам стою, мов зачарований: впиваюся очима в його обличчя, наче лечу в якісь неземні простори, а за собою веду отой весь хор, що стоїть невидимий в темноті і теж відчуває, що зараз твориться щось особливе, далеке від усього земного, неймовірно прекрасне й таємниче! Незабутні хвилини!

А були й такі моменти, що доводилось проти волі плакати під час виконання! Зі слів одного студента-попа знаю, що одного разу по закінченню Веделівського "Услиши, Господи, глас мой", еп. Димитрій у вітварі сперся на престол і хвилин з п'ять не міг подати "возгласу" від хвилювання...

Часто, коли я приходив до нього після літургії за інструкціями, або на його запрошення, я помічав, який він був зворушений. Очі його такі завжди суворі і сумні, ставали особливо добрими, а голос суворий робився незмірно теплим і лагідним і так нагадував мені голос мого батька (як взагалі й сам Димитрій), що мені іноді хотілося обняти його, мов рідного, і плакати з любови й якогось невимовного жалю, може туги за любим батьком моім.

Головне, що серед моїх малих співаків не було музично бездарних, яким треба продовжувати голову перше, ніж він засвоїть те, що треба, а також не було байдужих до музики. Крім того, вони всі любили мене, як і я їх, а це надавало особливого тону нашій роботі та впливало на її успіх.

Наш співацький "пансіон" ходив обідати та вечеряти в Академію, де для нас був окремий стіл. А чай пили в себе. Величезний самовар, що стояв серед кімнати, "наставляв" наш слуга, а чай та цукор хлопчики одержували з Академії нарівні з студентами. Чаювання було веселою годиною для хлопців і цікавою для мене, бо мені було чути усі їхні жарти, дотепи, сміх, розмови— усе їхнє життя виявлялось, як на долоні і мені самому ставало радісно і весело. Вони ані краплі не соромилися, що я чую їх, бо я ніколи не докучав їм "моралізуванням", як це робили деякі педагоги, а давав їм абсолютну волю почувати себе, як вони хочуть. За це вони особливо любили мене.

А штукарі вони були великі. Бувало приходять до мене гості і ми п'ємо чай. Отут треба було подивитись, як вони, натягнувши мої старі білі рукавички (по одній на особу) та побравши під руки серветки, імітують льокаїв та утворюють з моєї кімнати ресторан з усіма ексесуарами: оркестрою, буфетником, публікою та іншим. Сміються і самі виконавці, і я, і мої гості. Чудові, милі були мої маленькі друзі.

Борис ПАСТЕРНАК

ГАМЛЕТ

Гомін стих. Я вийшов. Об одвірок
Спершися плечима на кону,
Дальній відгук слухаю як вирок:
Що в житті чекає — чи збагну.

Сотнями біноклів пітьма ночі
Втупилася — розгляда мене.
Тож якщо можливо, Авва-отче,
Хай мене ця чаша промине.

Я шаную задуми Господні
І люблю всім серцем роль мою,
Але інша драма йде сьогодні —
І тепер звільни мене, молю!

Та порядок змінений не буде,
Неминучий і кінець путі
Я — самотній. Фарисеї всюди,
І всього трапляється в житті.

Іван ЄЛАГІН

Степ. І світить місяць високий
Між фіялкових завіс.

Степ. І мчить верхівець косоокий
Довгий тримаючи спис.

В травах кінь порина. І грає
В нім половецька лють.
Віють стріли — ворожі зграї,
Як доженуть — заклують.

Тож шалійте і рвітесь побіч.
Згубно дзвенить навздогін.
Та звитяжець не кине здобич
І не зупиниться він.

Бож недаром кров'ю хлюпоче
Рана на лівій руці.
О, княжна! Її стан дівочий
На половецькій луці!

(Переклади І. Качуровського)

КОЖНИЙ ОДУМІВЕЦЬ ПОВИНЕН ОБОВ'ЯЗКОВО
ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ "МОЛОДУ УКРАЇНУ"

Василь ЧАПЛЕНКО

ВСЕНАРОДНІ ВИБОРИ

Майже з натури
(Закінчення)

Вибори з олівцем*)

Вибори відбувалися у великій актовій залі Педагогічного інституту. Щоб забезпечити право кожного виборця на таємну подачу голосу, в залі поставлено індивідуальні кабінки, обіпнуті густою тканиною. Стояло також декілька столів, а біля них виборчі урни — дерев'яні скрині з прорізними в них вузькими щілинами для вкидання виборчих бюлетенів. За столами сиділи члени виборчої комісії. До цих столів підходили виборці, вишикувані в черги, їх відзначали в списках, видавали їм виборчі бюлетені й показували, до яких кабін іти.

Отже, у залі був зразковий демократичний лад, без бійок, без поліції, як це звичайно буває на виборах у капіталістичних країнах. Навіть черги були спокійні, не такі бурхливі, як біля крамниць по хліб чи якісь інші речі першої життєвої потреби (це вже в країні ще не зовсім побудованого комунізму).

Рідна партія і така ж рідна "радвлада", ця єдність у двох іпостасях, подбали про найбільші зручності для своїх громадян, щоб ті мали змогу якнайлегше здійснити своє невіднятне право вибрати не тільки місцеві ради робітників, селян і трудової інтелігенції (інший порядок цих складників був "не до подумання", як казали на західних українських землях), а й найвищий орган влади, що так і звався — Найвища Рада якоїсь республіки чи й усього Радянського Союзу.

І трудящі плавом пливли на ці вибори.

У залі стояла майже вчиста тиша, як воно й годилося для такої важливої державної справи. Цю урочистість підкреслював і ясний день та блакитне небо, видне у великі вікна. Навіть Машук не був повитий хмарою — сяяв проти сонця своєю лисиною, ніби теж радів усенародною радістю.

У чергах переважали жіночі хустки та досить таки незграбні кухвайки, з-під яких виднілися спідниці. Цю хустково-спідничано-кухвайчану одноманітність тільки зрідка порушували чоловічі постаті, та й то були люди старшого віку.

Молоді чоловіки, видима річ, теж мали право голосувати, але вони здійснювали це право в армії, флоті та на новобудовах. Робили це вони між важливими ділами, що їх довірили їм партія та уряд. Ув армії вони охороняли священні кордони неосяжної батьківщини, розляглої тепер, після другої світової війни, від "радянського" За-

карпаття до "українського" Зеленого Клину та південної частини острова Сахаліна, ба й Курільських островів, набутих від Японії у висліді американської атомової перемоги над нею, — до тих островів, де тепер не бракувало й українців із Закарпаття, що чомусь уподобали ці острови більше, ніж свої зелені Карпати. Несправедливо було б не згадати й того, що ці молоді чоловіки охороняли також й західні кордони братніх соціалістичних націй, які цю важливу роботу їм довірили, та ще й завжди, при всякій нагоді від щирого серця дякували їм за це.

У флоті вони перевозили до В'єтнаму мирне фабричне устаткування, харчі та ліки, — гармат, танків та ракет не возили, бо те все само падало в'єтнамцям з неба так, як колись гебреям небесна манна у пустелі. А по дорозі вони без війни відвойовували у знемоцілої Англії моря, острови, континенти, ловили рибу біля берегів Північної Америки, проганяючи з тих міжнародних вод американських рибалок. Між цим ділом вони інколи ловили й американські радіорозмови та допомагали чорним хлопцям оборонятись від нападів ку-клус-кланів. Правда, в цій останній справі вони керувались трохи вже перестарілими уявленнями, що склалися були ще за часів рабства в Америці, і не помічали того, що тепер було вже навпаки: тепер білі ку-клус-клани тікали від чорних і не могли ніде від них схватись. Було для радянських хлопців чимало роботи й у Південній Америці, а також в Африці, що її вони мусіли обпливати через те, що жиди закрили Суецький канал, а радянська допомога арабам була недостатня, щоб його відкрити.

Як відомо, Кубу вони ще раніш визволили і тепер запливали туди тільки для відпочинку.

Ті молоді чоловіки, що працювали на новобудовах, робили це переважно в Сибіру, який треба було якнайшвидше заселити, щоб голодні китайці не зазіхали на ці порожні простори, єдине не заселене ще місце (якщо не рахувати пустелі Сагари в Африці) на невеличкій планеті Землі, густо обліпленій уже, як бджолиними роями, різними народами та племенами.

Рідна партія і такий же рідний радянський уряд відповідно це оцінювали і, готуючи відданих їм трудящих до виборів, не забули за тих, що в армії, і за тих, що у флоті, і за тих, що на новобудовах, та своєчасно надіслали в полки, на кораблі та в будівельні бригади агітаційну літературу, виборчі інструкції й бюлетені. А основа для всього цього — повне зібрання праць В. І. Леніна була ще перед тим у всіх полках, на всіх кораблях та новобудовах. Особливо дбайливо зберігали цю основу на віддалених від рідної землі кораблях, які заходили і в чужі порти та могли

*) У попередньому числі "М. У." з вини коректора випав заголовок першої частини цього нарису — "Переїздиборна агітація". Просимо автора і читачів вибачити нам цей недогляд. **Ред.**

GO AHEAD! BUY CANADA SAVINGS BONDS START SOMETHING GOOD TODAY

Розпочніть сьогодні щось добре із Канадськими Бондами. Вони є призначені для забезпечення Вашого майбутнього, щоб воно було безтурботним. Канадські Щадничі Бонди є безпечні. Їх підтримують всі багатства Канади і вони платять добрі відсотки рік за роком.

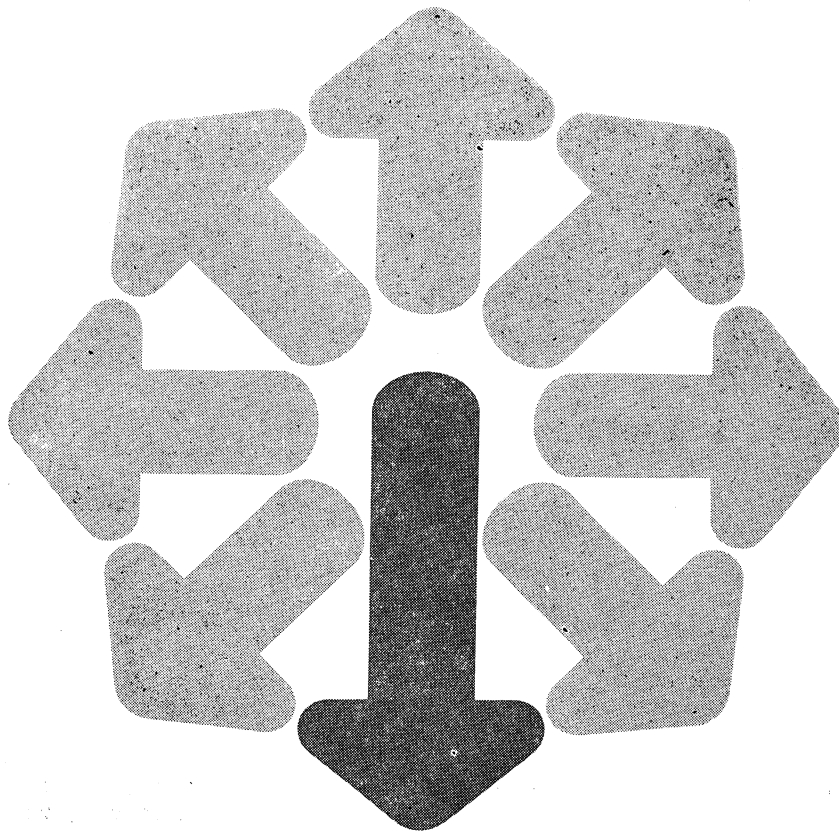
Нові Канадські Щадничі Бонди дають 7.30 пересічного річного відсотка, якщо дотримані до реченця зрілості. Кожний 100-доларовий бонд починається від 5.50 відсотків у першому році, платить \$7.00 відсотків у другому році, \$7.50 відсотків у кожному із наступних чотирьох років, а тоді платить \$7.75 відсотка в кожному із останніх шести літ. Щобільше, ви можете зібрати відсотки від відсотків, і на протязі 12-ти лишень років, ваших 100 дол. може принести до \$223.25.

Канадські Щадничі Бонди — це негайна готівка. Їх можна кожночасно інкасувати по їхній повній номінальній вартості з додатком зароблених відсотків.

Канадські Щадничі Бонди є легко купити. Вони є до набуття в сумах від \$50.00 до максимальної висоти \$50,000.00. Ви можете їх купити в троякий спосіб:

- (а) за готівку — на місці вашої праці, в банку, або через інвестицію
- (б) на сплати, через План ощадности платні там, де ви працюєте
- (в) на сплати, через Місячний план ощадности там, де маєте своє банковеkonto чи інвестиції.

Ступайте вперед! Розпочніть щось добре сьогодні! Купіть Канадські Щадничі Бонди.

7.30%

ПЕРЕСІЧНИЙ РІЧНИЙ ВІДСОТОК ДО РЕЧЕНЦЯ ЗРІЛОСТІ

слухати ворожі радіовисилання (на батьківщині партія і влада ретельно від цієї останньої небезпеки своїх громадян охороняли) і могли чужою ідеологією заразитись. І це таки інколи траплялось, бо деякі з нестійких моряків жартома казали про повне зібрання писань В. І. Леніна, що воно потрібне на кораблях для балаясту.

Якже мати на увазі всю сукупність партійно-урядових заходів щодо забезпечення для своїх громадян по всіх усюдах конституційного права на вільні вибори, то це було, справді, єдине таке явище і в історії і на планеті Землі. Тож зрозуміло, чому в цих радянських виборах завжди брало участь майже 100% виборців, тимчасом як у капіталістичних країнах кількість учасників у виборах була якихсь 50-60%. Нещасні люди в капіталістичних країнах мали право вибирати, але буржуазні уряди не тільки не сприяли цьому, а й чинили всякі перешкоди.

Ув одній із виборчих черг, серед хусток та спідниць, стояв і керівник катедри математичних наук проф. Юхим Ничипоренко. Тепер, при денному світлі виразнісінько було видно, що від колишньої вроди молодого київського студента не залишилося й згадки. Він же йшов у ногу з ХХ віком і на час цих виборів після 50-их роковин великої жовтневої etc. мав уже 70 років. Його постать якось ізсохла, зменшилася, лице стало личком із переляканими, запаленими в торбинки зморшок вилинялими очима, та ще й схованими за окулярами. Видно тепер було й які в нього вуса. Це були майже не вуса вже, бо так немилосердно підстрижені (може, щоб не було й натяку на їх козацьке походження), що стирчали, як сива колюча щетина. А на голові ж у нього, як це виявилось ще на куткових зборах у Червоній Слобідці, майже не було волосся. А втім, тепер лисини не було видно, бо він, як і всі інші чоловіки, через холод у залі, був з покритою головою — у "пролетарській" кепці, з-під якої звисали засмоктані рештки сивого волосся. І вся його постать така була скулена, що збоку могло здаватись, ніби він хотів сховатись чи загубитись між жіночими хустками та кухвайками.

Можливо, що до такого його жалюгідного вигляду призводив і внутрішній його стан: він чувся недобре. Оті його агітаційні походеньки, чалапання по калюжах та багнюці холодними осінніми вечорами таки далися взнаки. Він відчував, що застудився, і тепер йому найкраще було б не виходити з хати. Але неунікнений обов'язок скористуватись своїм правом голосувати примусив його не зважати на хворобу. Зрештою, з огляду на його минуле можна б думати, що він це робив ще й з боясти, щоб не подумали, що він не любить рідної партії і такого ж уряду і не почали "розкопувати" його юнацьке минуле в Києві. Та йому б і не дали — це він знав — не скористуватись своїм правом — прийшли б додому і нагадали.

Він, бідолаха, ледве на ногах стояв. А голова його була така важка, що, здавалося, своєю вагою аж ноги йому згинала, і йому страшенно хотілося сісти хоч би й на підлогу. Та й якийсь

туман був у голові, дарма що день був ясний, а Машук усміхався.

На його нещастя, тоді, коли він підійшов був уже близько до столу, біля якого сидів сам голова виборчої комісії, у залі сталося дві події, і вони спинили просування черги. Перша подія була хоч і мирна, але така, що відірвала голову комісії від його праці. Бригада "комсомольських" активістів привезла стареньку бабусю. Казали, що їй мало не сто років. Її вели попід руки двоє дебелих хлопців, що чомусь не були під час цих виборів ні в армії, ні у флоті, ні на новобудовах. Голова комісії підхопився їй назустріч, також допоміг підійти до столу і взявся нашвидку пояснювати їй право голосувати за того кандидата, що його рекомендує партія, кандидата бльоку комуністів з безпартійними, — право голосувати або й викреслити його. Вибори ж цілком вільні. Не так, як у капіталістичних країнах.

Бабуся була глуха й напівсліпа, і не зовсім, очевидно, розуміла, чого від неї хочуть, тільки водила на всі боки переляканими очима.

Либонь, випадково навинувся й кореспондент місцевої газети та задав бабі декілька питань. власне, прокричав їй у вуха. Він мав написати допис до своєї газети з сенсаційним повідомленням про ентузіазм виборців, такий ентузіазм, що, мовляв, навіть столітня громадянка прибула на ці вибори. А що стара не могла виразно на його питання відповісти, то він мав уже сам якось відповіді дати.

А втім, з голосуванням старої виникли й певні труднощі: вибори, як відомо, були таємні, а вона сама не мала сили зайти до кабінки і там чи то тільки проглянути бюлетень чи викреслити небажаного їй кандидата. А "комсомольці", що її вели, увійшовши з нею до кабінки, мимоволі могли б бачити, як вона голосує.

Після короткої наради з головою "комсомольці" упхнули її в кабінку, задкуючи і тримаючи всередині вивернутими назад руками, аж поки вона щось там зробила своїми недолугими руками із своїм бюлетенем.

Друга подія сталася безпосередньо після першої чи, може, й була складовою її частиною. Поки рядові члени бригади вовтузились із старою, голова виборчої комісії підкликав до себе керівника бригади і несподівано люто засичав на нього.

— А де ж...? — назвав він прізвище, але професор Ничипоренко, що хоч і стояв поблизу, але мавши затуманену голову, не розчув яке. — Ти хочеш, щоб я через тебе, роззяву, пішов на Колиму?!

Мова була, бачилося, про якогось зухвальця, що — була така підозра — хотів чи не свідомо збойкотувати цю "комедію виборів", як він десь у вужчому товаристві нібито сказав. А що в країні збудованого соціалізму і будованого комунізму не було й найвужчого товариства, в якому не було б "сексота", то ця його зухвалість незабаром стала відома тим, хто за такими висловлюваннями стежить. А голова виборчої комісії тому й був її головою, що належав саме до цієї

категорії громадян СРСР. Крім того, в нього була виразка шлунку, а також жовчовий міхурець не в порядку, що призвели до такого схуднення його обличчя, що воно скидалося на гостру морду африканської гієни. А як він сичав придушеним голосом на "комсомольця", то здавалося, що вид його загострився як гадюча морда, з якої от-от мав вилізти отруйний зуб.

— Щоб мені був тут... живий чи мертвий! — мало не загупотів ногами. — Чуєш? Бо...

Він не доказав цього "бо", але керівник бригади його добре зрозумів, підкинув по-військовому руку до кепки (отже, він таки бував серед тих, що охороняють священні кордони), крутнувся на одній нозі і побіг за своєю бригадою, що виводила столітнього виборця із залі.

Незабаром після цього проф. Юхим Ничипоренко одержав виборчий бюлетень і пішов до вказаної йому кабінки. Не йшов, а мов не своїми ногами плентався, — так йому було погано після довгого стояння. Аж млоїло, так тягло сісти. Тим то він аж зрадив, коли побачив у кабінці стілець біля новенького столика. Рідна партія й такий же уряд не жаліли грошей, щоб громадяни мали відповідні умови для здійснення свого права на загальне, рівне, пряме й таємне голосування. Отож і притомлений старий професор трохи чи не з почуттям вдячності до цієї доброї партії і такого ж уряду майже впав на того стільця, відчувши вмить насолоду від цього відпочинку. Отак би хоч трохи посидіти! Випростати ноги й спину! Роздивляючись по кабінці, побачив на столику чепурно заструганий олівець, що ним можна було закреслити прізвище "Венедиктов", а натомість навіть написати прізвище свого кандидата. Дуже спокуслива була це можливість, та професор не взяв того олівця і в руку, бо не думав піддаватись тій спокусі. Ні, ні, хай йому всячина... Головне, щоб хоч трошечки відпочити. Нічого в світі не хотів — тільки б відпочити. Не хапався з своїм бюлетенем щось робити. Поставив руки ліктями на столик, схилив голову на них і так чи то трохи задрімав, чи просто забувся... І не зчувся, як це сталося.

З цього його стану розбудив іззовні голос якогось члена виборчої комісії, щоб уже виходив, бо, мовляв, інші чекають.

Прочумавшись, професор лизнув сухим язиком край конверта, щоб його заклеїти (бюлетеня з нього навіть не виймав), зопалу вхопив олівця, що лежав на столі, та так і вийшов з кабінки. Але тільки но він наблизився до урни, а голова комісії як не визвірився на нього:

— А олівець! Навіщо ви винесли олівця?

— Олівець?

Справді, в руці в нього був олівець, що його він міг аж тепер добре роздивитися. Новенький, добре загострений, з написом "Державна фабрика ім. Сакко і Ванцетті". Згадав, що Сакко і Ванцетті — це були ті герої-революціонери, яких стратили капіталісти США, фальшиво обвинувативши у тому, що вони нібито кинули бомбу під час демонстрації й убили багатьох людей. Не врятували їх тоді протести трудящих Радянського

Союзу... його власні протести, бо й він тоді не міг стояти осторонь. Як і тепер щиро (!) голосує за кандидата бльоку комуністів з безпартійними. Як цей олівець опинився в його руці, професор ажніяк не міг згадати...

— Мабуть, викреслили товариша Венедиктова? — досить в'їдливо обізвася безпартійний член комісії (і такі члени були — партія ж добра, та й у бльоці ж були не тільки члени партії), — обізвася так, щоб це почув голова комісії, бо, либонь, хотів стати членом партії. Ще й засміявся.

— "Викреслив?!" — не сказав, а подумав професор, укидаючи бюлетень у щілину урни. А потім у його голові креснула блискавка: — "Це ж воно так і виходить, що викреслив! Узяв, мовляв, у руку олівця, щоб викреслити, а потім забув, хапаючись, покласти. Не дарма так довго в кабінці длявся! На саму думку про це усе його тіло задерев'яніло..."

А відтак у саме небо звівся Машук, аж залю притемнив, та як хитнеться — і всією своєю страшною вагою прямо на нещасного виборця...

Професор Юхим Ничипоренко упав грудьми на урну, знепритомнівши. Обійняв її обвислими, як у пінгвіна крила, руками. Кепка спала йому з голови поза урну.

Збіглися члени комісії, та тільки безпорадно тупцалися біля непритомного, не знали, на яку ступити — допомогти старому, кликати лікаря чи ні. І його кепки ніхто з підлоги не підняв. Олівця, що випав з повислої руки, сам голова комісії підняв, а до кепки навіть не торкнувся. Це ж міг бути прихований ворог народу, що отак випадково виявився! Та й прізвище в нього "хахлацьке", хоч він і професор...

Тільки якась несвідома жінка, протовпвшись наперед, запитала:

— Хто це? Що з ним таке?

Але їй ніхто не відповів.

У 20-ліття ОДУМ-у Міннесоти

ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ

УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

в Міннеаполіс - Сейнт Пол

влаштовує

БЕНКЕТ-ЗАБАВУ

З ВИСТУПОМ МИСТЕЦЬКИХ ОДИНИЦЬ

Субота, 21 жовтня 1972 року о 6 год. веч.

в аудиторії української православної

церкви св. Михаїла в Міннеаполіс

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

ВИХОВНО-ВІДПОЧИНКОВИЙ ТАБІР ОДУМ-У КАНАДИ

Підняття прапора на оселі "Київ" біля Торонта

156

Перед молитвою

МОЇ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

На відпочинковий табір Юн. ОДУМ-у приїхали ми з Детройту 7 серпня і привезли восьмеро дівчат і восьмеро хлопців. Це було їхнє перше таборування. Відразу ж наша дівчора (зіком 8-18 р.) влилася в громаду таборян. Тільки найменший залигається гіркими слізьми і проситься додому.

Виховники пояснюють новоприбулим порядок дня, команду та обов'язки таборян. Деякі діти помітно розгубилися — нове оточення, нема мами-порадниці й захисниці, а тільки грізне "начальство". "Начальством" тим є комендант табору Петро Родак, бунчужні М. Журавель і В. Бабенко та десять виховників.

Пан Родак довголітній комендант юнодумівських таборів, релігійний працівник української православної церкви св. Володимира в Торонто та відданий справі ОДУМ-у, особливо юнацтва. Своєю пильною опікою та бунчужнівським виrozumінням дівчора заслуговує зін на признання і подяку.

А як же наш Михась? — З веселим реготом ганяє з "козаками" свого роя — забулися слізи, наче їх ніколи й не було. Знайомляться дівчата й хлопці одні з одними і вже на другий день не відрізнити "нових" таборян від "старих".

Тяжко передати в кількох словах враження, яке зробив на мене побут в юнацькому таборі. У поведінці молоді помітний духовий ріст — виключившись у таборіву родину, вона дістає почуття обов'язку, послуху і відповідальности. І це за короткий час. Чи можу передати настрої юнацтва, яке серед ночі зірвав з теплих ліжок свисток загальної тривоги, а за хвилину всі сидять довкола палаючої ватри обкутані укривалами, співаючи та жартуючи під загальний сміх та оплески.

Кожного літа (це вже десяте) табір Юн. ОДУМ-у вибирав своїм патроном якогось визначного діяча нашої історії чи культури і називався його іменем, як от І. Котляревський, Л. Українка та ін. Цього року табір названо ім'ям Григорія Сковороди. У виховній програмі цього табору є

вивчення життєпису, ознайомлення з творами і наукою цього великого українського філософа. Митрофорний прот. о. Д. Фотій настоятель катедри св. Володимира в Торонті і капелян ОДУМ-у, прочитав лекцію про Г. Сковороду як глибоковіруючого українця, філософа, який своїм стремлінням до правди і любов'ю до свого народу дійшов до перфектності християнина-праведника. "Вивчайте його, діти, і наслідуйте його." Бурею оплесків молодь дякувала отцеві капелянові за його теплу і повчальну лекцію.

На закінчення табору о. Ференців служитиме св. Літургію і п-ні В. Родак задалегідь підготовляє юнацький хор. Ю. Китастий по кутках вивчає "Апостола".

Щождо тілесного "вдоволення", то мушу підкреслити, що багатство і різноманітність куховарського мистецтва, заганяє нас всіх в обійми одного з головних гріхів — обжерливості, персідання. Винне в цьому, як завжди, жіноцтво кухонної держави, під булавою п-ні Н. Красиловець.

Медицина опіка — в руках п-ні Р. Мачули, невтомної рятівниці й помічниці у всіх наглих потребах, починаючи від болю в шлунку (а їх 150!), перев'язок поранених, придбання харчових продуктів, ліплення вареників (зі сливами!) та ще й доводиться пришивати відзнаки до одностроїв.

І ось таборування добігає кінця, але залишається незабутній образ: "під свисток" висипало юнацтво на майдан, стало чотирікутником до ранішньої молитви. Струнко стоять молоді лави, тільки вітрець грається непокірними чубами. Лунає національний гімн і на щоглі має жовтоблакитний прапор. Злетілася молодь з різних сторін, одні не-

Вручення відзнак наймолодшим

ликі на зріст, інші тім'ям стелю підпирають. На око, такі всі різні, а справді такі однакові: свої, рідні, однієї ж матері діти...

"Боже Великий..." — лунає молитва з дитячих грудей, невинних сердець, лине до самого Бога... Дивишся і не надивишся. І серце гордістю наливається — Ми не самі, ми не бідні, нас багато...

Дорогі опікуни, отці духовні, виховники! Спасибі вам велике за ваші труди, посвяту, любов, за простягнену руку нашим дітям! М. С.

СТВОРЕННЯ ОДУМ-У В ЗАХ. НІМЕЧЧИНІ

В Новому Ульмі 31 тразня цього року відбулися перші загальні збори молоді — ініціаторів створення в Західній Німеччині Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ). До них належать: Олесь Ляцук, Андрій Ляцук, Володимир Жученко, Едіт Атос, Петро Перч, Нестор Аксюк, Ігор Грабовський, Богдан Шклянний, Микола Савчак, Віктор Пилипенко, Віктор Придатченко, Богдан Грабовський, Юрій Савчак та Людвіг Пачковський.

Для ведення організаційно-розяснювальної праці вибрано управу в такому складі: Вол. Жученко — голоза, О. Ляцук — заступник голови й секретар, І. Грабовський — спортовий референт, Е. Атос — культ.-освітня праця, П. Перч — організаційний референт, А. Ляцук — фінансові справи. До контрольної комісії вибрано: В. Пилипенко — голова, Н. Аксюк — секретар, Б. Шклянний — член.

Учасники засновуючих зборів ОДУМ-у в Німеччині плянують і до інших містак поселення українців у Німецькій Федеративній Республіці творити філії ОДУМ-у в Німеччині, тримати контакт з молоддю ОДУМ-у США і Канади, мати своїх представників у Центральному Комітетові ОДУМ-у.

ПРИВІТАННЯ

Центральний Комітет ОДУМ-у та члени ОДУМ-у США і Канади щиро вітають друзів в Німеччині з створенням першої клітини ОДУМ-у в Німеччині та бажають їм якнайкращих успіхів у створенні філій ОДУМ-у в інших містах Німеччини! Ми раді мати Вас у нашій великій одумівській родині.

БАТЬКИ!

МАТЕРІ!

Чи Ви вписали своїх дітей до
ОДУМ-у?

Якщо ні, впишіть їх негайно!

ОСЕЛЯ ОДУМ-У "КИЇВ"

Майже кожна українська організація в США має власну оселю, на якій її члени й гості проводять свій літній час. На схилах Кетскільських гір горішнього Ньюйоркського штату є клаптик української землі "Київ" (біля 40 акрів), власником якого є Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ).

ВИХОВНО-ВІДПОЧИНКОВІ ТАБОРИ ОДУМ-У

Кожного року на "Одумівці" — оселі ОДУМ-у, влаштовуються літні табори для юних одумівців. Мета цих таборів виховно-відпочинкового характеру. Головна Виховна Рада ОДУМ-у підготувала програму цих таборів. Маючи досвід з попереднього сезону, робляться деякі зміни, поправки, чи вдосконалення методів проведення таких таборів. Однак, головна мета цих таборів залишається незмінною: дати нагоду українським дітям не лише відпочити після шкільної праці, але й збагатити їхню духовність, розвинути почуття приналежності до української нації, яка не лише живе, але і бореться за свою свободу. Розклад таборового дня поділяється на дві частини: гутірки - заняття та відпочинок-розваги. Праця команди починається від 7-ої години ранку і дуже часто закінчується по півночі. Таборовики день починають вставанням в 7:30, а далі йде руханка, підготовка до підняття прапорів, молитва й сніданок. Повернувшись до табору — прибирання, готування до інспекцій, пізніше практичні заняття, спів, купання, обід і відпочинок. Після цього або коротка мандрівка-прогулянка або заняття з піонірки, вивчення природи, першої допомоги, спорт, купання. У процесі праці команда заохочує таборовиків говорити лише по-українському. Праця ця, як кожний з нас знає, не легка.

Після вечері — гри або гутірки на виховні чи українознавчі теми. Це вже відбувається після спускання прапорів і вечірньої молитви. В дощову погоду ручні

роботи мають першенство. Дев'ять година вечора — "ніч вже йде" і о 10-й год.: нічна тиша. Але не завжди вдається команді легко заспокоїти молодецьку буйність — молодість ніколи не чує втоми.

До коженденної роботи команда сумлінно підготовляється на своїх нарадах, які відбуваються після нічної тиші. Обов'язки коменданта одумівських таборів "Хортиця" цього року виконували Іван Павленко, Юрій Іхтіаров, Тамара Погуляй, Олексій Шевченко і Віктор Григоренко. Перших три тижні бунчужним був Петро Ткачук з Філадельфії, а потім — А. Поліщук з Лейквуд, Нью Джерсі. Бунчужною-писарем перші чотири тижні була Ліда Тарасенко з Чикаго, пізніше Оля Цихмістро з Монреалю, Канада. Виховниками протягом сезону були: Галя Радюк (Монреаль), Галя Гайова (Міннеаполіс) Оля Нагорна (Пасейк), Оля Дубас (Пасейк), Дмитро Якута (Торонто), Вол. Гладун (Ірвінгтон), Павло Гурський (Філадельфія).

ВІДВІДИНИ

На другому тижні таборування "Одумівку" відвідала група сумівців, які перебували тоді в таборі на своїй оселі яких 15 миль від табору ОДУМ-у. Сумівці приїхали в одностроях. І їх зустріли також уніформовані одумівці. Після офіційної частини зустрічі молодь проводила час у спортових змаганнях, невимушено знайомилися одні з одними. Розклад цього дня був присвячений зустрічі молоді, яка мусить зустрічатися, знайомитися, обмінюватися думками. Метою організації є виховати своїх членів у щиро-національному дусі, в християнській любові — все це разом формує вільну душу українську людину. В четвер 20-го липня юні одумівці відвідали оселю Пласту "Вовча тропа", на якій в той час провадилися два табори пластунів і пластунок.

Про зустріч домовилися три дні наперед. Адміністрація осе-

лі прийняла одумівців оселі щиро й тепло. Однак зустрічі з пластунами, так як це уявляли одумівці, не відбулося. Не зустрічали їх пластуні, коли вони приїхали, не проводжали, коли відїжджали. "Альманах-Збірник ОДУМ-у", який привезли одумівці як пам'ятку відвідин з підписами всіх учасників табору ОДУМ-у "Хортиця", прийшлося передати адміністрації оселі Пласту. Юні одумівці поверталися додому дещо пригнічені, а деякі, наймолодші, питали коменданта: "а коли ж ми поїдемо до пластунів, щоб їх побачити?"

ІНШІ ПОДІЇ

З нагоди офіційного відкриття літнього сезону на оселі "Київ" відбувся фестиваль Юного ОДУМ-у. Цього року у фестивалі взяли участь юні одумівці і українська молодь з найближчих філій Ірвінгтону, Трентону, Самерсету. З Трентону виступала група танцюристів у групових і сольових танцях під проводом І. Гуці. М. Омельченко з Ірвінгтону виконав на акордіоні кілька пісень. З Самерсету група юних бандуристів під проводом проф. Р. Левицького проспівала кілька пісень. Фестиваль відкрив голова ГВР ОДУМ-у США Юрій Іхтіаров, привітавши юних учасників і глядачів-гостей, які своїми оплесками пізніше дякували виконавцям за їхню працю.

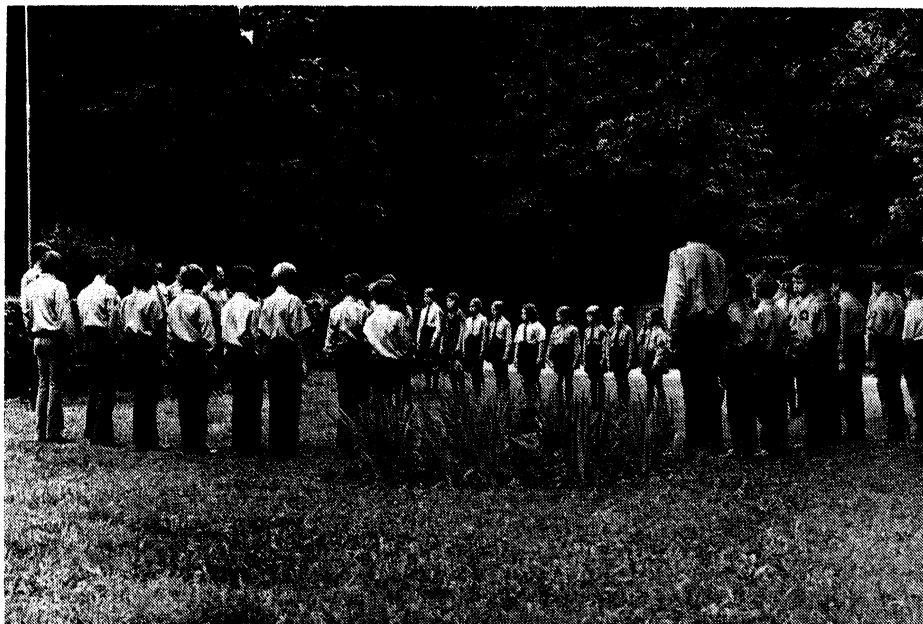
Друга подія — це зустріч шерівців-фундаторів оселі ОДУМ-у. Відбулася вона на спільній вечері, на якій крім промов була й мистецька частина. Невтомний голова оселі Євген Кальман відкрив і провадив, сказавши його словами, "цим чарівним вечором". У мистецькій частині юні одумівці - таборяни проспівали дві пісні. Слухати українську пісню з уст наймолодших, які більшість часу вживають англій-

Ч и т а й т е! Передплачуйте!

П о ш и р ю й т е!

"М О Л О Д У У К Р А І Н У"

ської мови — це велика приємність. Бандура завжди чарує українську душу. Група бандуристів та хористів з Філадельфії під проводом любителя і знавця української музики бандуриста Петра Гурського, зачарувала присутніх. На завершення жіночий хор "Горлиця" з Ірвінґтону під диригентурою Пташинського заливав залю дзвінками голосами. Захоплені присутні примусили їх заспівати ще кілька пісень понад програму. Учасники-фундатори і гості відчували, що перебувають на клаптику своєї власної української землі, де вільно лунає українська мова, пісня й набирається здоров'я українська молодь.

Літній відпочинковий табір на одумівській оселі "Київ".
Комендант табору Ю. Іхтіаров

РОЗБУДОВА

Управа оселі ОДУМ-у вкладає багато енергії й грошей у розбудову й покращання оселі. Спеціально треба відзначити наполегливу працю всіх членів управи оселі, а особливо голови Євгена Кальмана та фінансового секретаря Сергія Євсевського. Кожного року, а особливо цього, дитячий табір був не лише переповнений, але кілька таборовиків мусіли іти ночувати до будинків оселі. Розв'язка цього — розбудувати табір. Управа оселі ще весною почала будувати ще один барак для таборян. Члени управи й гості, приїхавши на оселю, замість відпочивати невтомно працювали на будові. Дякуючи допомозі добродія і прихильника ОДУМ-у Олексія Воскобійника буде можливість устаткувати барак ліжками і матрацами. З уваги на конечну потребу житлового приміщення для таборян, будова церкви на оселі дещо сповільнена. Не вистачає людей і коштів, а оселя не зможе найняти контрактора на ту працю.

ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ

Шість років існування оселі ОДУМ-у довели її важливість. Оселя з року в рік міняється, росте. Кількість дітей-таборовиків збільшується. І разом з цим ви-

никає потреба кращого устаткування оселі, хоч фінансовий стан невтішний, а громадянство, на жаль, не поспішає зі своїми жертвами. Оплата за таборування дітей найнижча в порівнянні до інших осель. Управа уважає, що оплата не мусить бути перешкодою для відпочинку дитини на українському клаптику землі в українському оточенні. Вона дуже ощадливо розпоряджається своїми ресурсами, і плянує якнайскорше закінчити будову української православної церкви. Намічено також приступити до будови великої залі, в якій молодь могла б під час літнього сезону улаштувати забави, культурно-мистецькі вечори та інші розваги. Разом з цим неодмінно треба побудувати різного роду спортові майданчики, де молодь могла б вправляти. Це частина того, що вже сьогодні потребує табір Юного ОДУМ-у "Хортиця". Але це ще не все. Житлові будинки на оселі вимагають направ або цілковитого оновлення для того, щоб дати гостям якнайкращі вигоди під час їхнього відпочинку на оселі. Все це вимагає багато енергії, праці, а найголовніше коштів. Багато вже було зроблено, якби наше громадянство, прихильне ОДУМ-ові, біль-

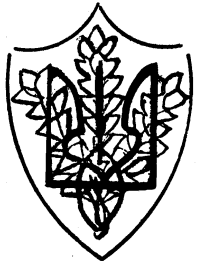
ше дбало за майбутність нашої молоді, і не лише приїздило відвідувати, подивитися й потішитися, як діти провадять свій час, але й також вложило свою лепту-пожертву на розбудову оселі ОДУМ-у.

О. Шевченко

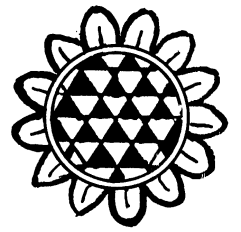
КОНФЕРЕНЦІЯ ГОЛОВНОЇ ВИХОВНОЇ РАДИ ОДУМ-У США

Конференція Гол. Виховної Ради ОДУМ-у США відбулася 19 серпня на одумівській оселі "Київ" в штаті Нью Йорк. Скликав її Юрій Іхтіаров, який від початку цього року перебрав функції голови ГВР ОДУМ-у США. На протязі останніх трьох років ексектива Головної Виховної Ради нарад не відбувала, конференцій також не скликала і лише таборова та методична комісії систематично працювали впродовж цілого часу. Тому на цій останній конференції Гол. Виховної Ради відразу відчувся брак поінформованості і деяких фактів. Делегати, яких було 16, ухвалили відбути конференцію лише інформаційного характеру. Її закінчено пізно увечері того самого дня.

Ю. І.

СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ

ЖОВТЕНЬ

Подивись: на видноколі
Мов змінилися ліси.
Хто це їх у жовтий колір
Так барвисто покрасив?

Ось край річки жовті клени
І берези золоті.
Ялинки лише зелені
Залишились в самоті.

І пишаються дерева
Золотим своїм вбранням:
— Це якийсь маляр, напевно,
Догодити хоче нам.

А маляр цей — місяць жовтень,
У відерцях чарівних
Жовту фарбу перебав
І розбризкує по них.

Наталя ЗАБІЛА

ЖУРАВЛІ ЛЕТЯТЬ

Журавлі летять, курличуть,
Шлють останнє "прощавай!",
Літечко з собою кличуть
Забирають в теплий край.

Ой, як жалко мені літа
І журавликів моїх!
Та не буду я тужити,
Бо весною стріну їх.

Марія ПОЗНАНСЬКА

ДЕРЕВА ГОТУЮТЬСЯ ДО ЗИМИ

Осінь. Все коротшими стають дні. Все холодніше повіває вітерець. Вже відлетіли перелітні птахи, одяглись у тепле хутро звірі, поховались комахи, жаби, ящірки.

Готуються зустріти зиму і дерева.

Ще недавно ліси, парки, сади вигравали різними барвами. Але недовго їм довелося стояти у золотому вбранні. Рвучкий вітер, наче ножицями, позрізав пістряві листочки.

А що було б, якби сніг упав до листопаду, коли ще дерева стояли одягнуті. Він осів би на листочках великими шапками, під вагою яких поламалися б гілки, і дерева згнули б.

Опаде листя теж приносить користь деревам. Воно теплою ковдрою вкриває землю і цим захищає коріння від сильних морозів. А перегнивши, листя віддасть усі свої поживні речовини у ґрунт. Звідти вони по корінню знову повернуться до дерева.

Хоч як лютує мороз узимку, не вбити йому життя в дереві. Є у дерев спеціальний хемічний захист від холоду. Ще з осені в клітинах дерева відбуваються складні перетворення. Непотрібні речовини переганяються в листя, яке опадає, і одночасно збільшується кількість товщу і цукру. А відомо, що рослинні товщі, розчини цукру замерзають при значно нижчій температурі, ніж вода. От і виходить, що і в морози дерево не промерзає. До того ж, у нього є ще кора, яка ніби теплий козушок, захищає стовбур і гілки від холоду.

По-різному пристосувались до зими і бруньки. В одних вони вкриті воском, у других — опушені ворсинками, в інших — захищені клейкою, смолистою лускою.

Отак і зимують листяні дерева, не боячись ні снігу, ні морозу.

В. ПАРХОМЕНКО

ПРОСВІТИТЕЛЬ НАРОДУ

Цього року увесь український народ в Україні й на чужині урочисто відзначає 250 років з дня народження Григорія Сковороди.

Григорій Сковорода (1722-1794), славний український філософ і поет. Освіту він здобув у Києво-Могилянській Академії. У 1750 р. виїхав за кордон. Подорожував по Європі, відвідуючи університети у Відні, Офені, Пресбурзі та інших містах. Повернувшись на Україну 1753 року, викладав у Переяславському колегіюмі, а пізніше у Харківському колегіюмі. З 1769 року мандрував, просвіщаючи народ. Він написав низку філософських праць, книгу віршів "Сад божественних пісень" і збірку байок "Харківські байки". Кілька з них подаємо тут.

ЖАЙВОРОНКИ

У старі часи, саме тоді, як черепахи вчилися в орлів літати, молоденький жайворонко сидів недалеко від того місця, де одна з тих черепах, згідно байки мудрого Езопа, саме скінчила своє літання, лунко гепнувши на камінь. Жайвороночок злякався і тремтячи подався до батька.

— Таточку! Біля тієї гори сів орел, про якого ти мені казав, що він найсильніший і найстрашніший за всіх птахів.

— А чому ти так думаєш, синку?

— Татоньку! Та ж він сів з такою швидкістю і гуком, що я ніколи не бачив і не чув.

— Дорогий мій синочку, — сказав батько, — молода ще твоя головонька... Знай, друже мій, і назавжди запам'ятай отаку пісеньку:

Не той орел, що високо літає,

А той, що легко сідає...

С-и-л-а

Багато людей не подумавши, велике діло починають, та погано кінчають.

Добрий намір і кінець — всякому ділу є вінець.

ОРЕЛ І СОРОКА

Орла сорока запитала:

— Скажи, як тобі не надокучить безперестану шугати вихором у небесних просторах, гвинтом підноситися вгору і спадати вниз?..

— Я б ніколи на землю не спускався, — відповів орел, — коли б не змушувала мене до того тілесна потреба.

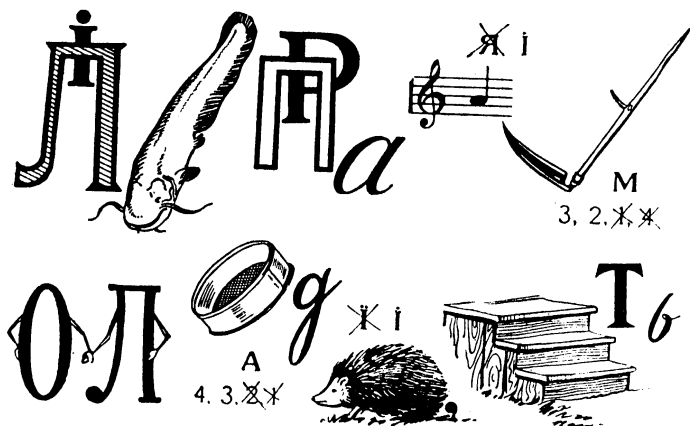
— А я б ніколи не залишила міста, — сказала сорока, — якби була орлом.

— І я теж так робив би, — каже орел, — якби був сорокою.

С-и-л-а

Хто народився, щоб вічністю тішитися, той воліє жити серед полів, гаїв і садів, аніж у містах.

Ребус

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ, ЩО...

...місто Монреаль може похвалитися найбільшим у світі годинником. Діаметр цього годинника майже 50 футів, а віддаль між поділками, які відзначають хвилини — 3 фути. Стрілки цього годинника-велетня світяться, і вночі на ньому можна бачити час з віддалі 10 миль.

...найстаріші "хмарочоси" на 25 поверхів були збудовані ще прадавними індіанцями племені майя. В Північній Гватемалі знайдені руїни велетенських храмів з III-IX віків перед народженням Христа.

...найтоншу нитку робить павук. Вона така тонка і легенька, що 25.000 миль такої нитки, тобто обвід Земної кулі по екватору, важить всього... пів фунта. Сто павутинок сплетених в одну мають міцність однієї людської волосини.

...з числа всіх учених і наукових працівників знаних на протязі всієї історії людства, на наші часи припадає 70%.

...відома Айфелева вежа в Парижі влітку вища на 7 цалів, ніж взимку. Різниця температур змушує металеву конструкцію змінювати свій розмір.

ЗАГАДКИ

Без води миється, на печі гріється.

Без рук, без ніг, в сорочку вбирається.

Тисяча братів підперезані одним поясом.

Відповіді на загадки в ч. 204

Роса. Зозуля. Диня, кавун, гарбуз.

Морква. Цибуля.

ПО СТОРІНКАХ ПРЕСИ**РЕПРЕСІЇ ПРОТИ ВШАНУВАННЯ
ПАМ'ЯТИ ШЕВЧЕНКА**

"Хроніка поточних подій" ч. 26 з 5 липня ц.р. подає відомості, п. н. "День Шевченка в Україні", що советська влада й цього року, як і минулого, провела широку репресивну акцію проти відзначення 21 травня, роковин перевезення Шевченкових тлінних останків із Петербургу на Україну. Уже багато років — сказано в цьому повідомленні — українська громадськість відзначала цей день покладенням квітів біля пам'ятника Шевченкові у Києві і хоровими співами біля нього.

Цього року влада вирішила припинити будь-які спроби вшанувати пам'ять поета. Парк ім. Шевченка оточила міліція, дружинники і "люди в цивільному", які розганяли людей, що зупинялися на вулицях чи проходили парком. Охоронники "без жадного пояснення забирали тих, хто намагався підійти до пам'ятника", був в українській вишитій сорочці чи мав значок з Шевченком на грудях. В той день арештовано понад 50 осіб. Декілька з них на другий день дістали по 15 днів арешту за "опір владі".

ЛИСТ З УКРАЇНИ

Лондон. — Тижневик "Українська Думка" з липня ц.р. помістив уривок із листа, одержаного з України.

"Тепер виарештовують лише знаних осіб і, переважно, молодь за визнання свідомого українства. Цей терор спрямований на те, щоб придушити відродження свідомості. Терор цей проводять не лише по цілій Україні, а й поза її межами. Переводять обшуки, кличуть на переслухання, арештують. Вимагають інформацій, вербують доносників. Ідуть масові звільнення з праці. Відмовляють право на навчання у вищих школах. Йде нагінка на нашу Церкву в першу чергу. Страшенно паплюжать пам'ять митрополита Шептицького

та обплівують кардинала Сліпого. Серед наших людей знаходиться немало запроданців, що своїх рідних видають на страту москалям..."

"Розказував К., що у Львові молодь починає вперто гозорити публічно по-українському." Автор згадує про облави на цвинтарях під час Зелених Свят, де масово збирались люди, головню молодь "на могилах стрільців та героїв". Врешті-решт "перерили бульдозерами решту могил"... "Внучка генерала Тарнавського боронить могилу діда всякими способами. Останньо віднеслася до Подгорного та Брежнева, але чи це щось допоможе? Наразі могила генерала Тарнавського не знищена."

**ЧАС ПОСТАННЯ КИЇВСЬКОЇ
ДЕРЖАВИ**

Український археолог Аркадій Бугай стверджує, що є докази на те, щоб час постання Київської держави пересунути до четвертого століття нашої ери. Він дійшов до такого висновку на основі довгого вивчення зуглених залишків дерев'яних споруд у земляних валах, що простяглися на 50 миль, великим перстнем довкола Києва. Ці залишки мають велике значення для істориків. А. Бугай обчислив, що на будову валів перевезено сім мільйонів кубічних стіп землі. Це також свідчить про те, що Київ вже тоді був дуже сильним державним осередком і що довколишні слов'янські племена підпорядковувались йому.

Досі історики були переконані, що Київська держава постанала у IX столітті. Тепер є нові докази на те, що початки її десь у IV столітті.

Знайдені і вивчені А. Бугаєм земляні укріплення навколо Києва добре збереглися в багатьох місцях. Археолог досліджував зуглені куски дерева наймодернішою методою встановлення віку т. зв. радіокарбоновою. А. Бугай твердить, що ці величезні земляні і дерев'яні споруди потребували великої кількості робітників і що навколо тодішнього Києва жило щонайменше мільйон людей.

НАВКОЛО СВІТУ**Фарба веселка**

В Японії виготовляють незвичайну друкарську фарбу, яка міняє колір у залежності від температури. Вперше новою фарбою видрукувано журнал для жінок. При дотику пальців змінюються барви ілюстрацій.

Таксі-автомати

Французький інженер Філіпп Леблонд запатентував оригінальний спосіб самообслуги на таксі. Купивши за десять франків жетон і вкинувши його у спеціальну касу в авті, пасажир може проїхати 18 км. Нині в Монпельє курсує 35 таких таксі.

Місто без автомобілів

В Австралії будується місто, в якому не буде автомобільного руху. Всі будинки будуть підключені до центральної кліматизаційної системи. Місто нагадуватиме великий сад. Перші мешканці зможуть поселитися в ньому вже цього року.

Світлофори-музиканти

На вулицях одного іспанського міста встановлено незвичайну світлову сигналізацію. При зміні світла на перехрестях протягом трьох секунд звучить музика. Перехожі тут майже не порушують правил вуличного руху.

Лижви з крилами

Швейцарський лижвар Ганц Шпенглер сконструював літальний апарат, за допомогою якого можна стрибати на кілька сот метрів. Щоб довести можливість таких польотів для людей різного віку, Шпенглер намовив стрибнути свого знайомого, 60-літнього механіка. Він подолав дистанцію 300 м. "Лижвольотом" Шпенглера зацікавилось чимало відомих спортсменів.

Скляний дзвін

В Гаррахові (Чехословаччина) можна почути й побачити дзвін зі скла, виготовлений на місцевому заводі понад 50 років тому. Дзвін висотою 50 см., важить 10 кг. Його било зроблено з твердого дерева. Скляний дзвін має гучне й мелодійне звучання.

Сидір ВОРОБКЕВИЧ

ВІСІМ ЧИ ДЕВ'ЯТЬ?

Сміховинки про Безглуздів

4. ЯК БЕЗГЛУЗДІВЦІ БУДУВАЛИ РАТУШУ

Серед містечка Безглуздова стояв старий крилатий дуб. Під ним сходилися з діда-прадіда міщани на раду. І сьогодні там рада, неначе море шумить.

— Панове радні! — каже Головатий. — Недавно я ходив світами. Не одну мудру річ там бачив, що і нам придалася б! Годі вже нам сходитися під сим дубом на раду. Тут літом сонце пражить, а зимою мороз кості ломить. Збудуймо собі на сьому місці ратушу!

Всі стали хитати головами.

— Ратуша? Ратуша? А що се таке — ратуша?

— То такий громадський дім, — вияснив Яремко.

— Гарна, їй-богу, гарна думка, — загорланили міщани. — Будуймо, будуймо!

І, жалісно поскрипуючи, повалився під ударами сокир старий дуб, свідок давньої міщанської слави.

Почалася у Безглуздові гаряча робота.

За містечком був високий горб, а на нім стелився густий ліс. Усе, що жило, велике й мале, весь гальман рухнув до лісу, на бутину. Іначе трава під серпом, покотилися додолу під сокирами безглуздівців дерева у лісі. Одні тягнуть тяжкі бервена-ковчки із горба у долину, аж спина тріщить. Другі приють, що вже й сухого рубця на них нема: спускають обережно воловодами із горба в долину той тягар. Аж одно великанське дерево пірвало все мотуззя, як павутину, та й само скотилося в діл, аж земля під ним задудніла.

— Такої ти? — каже на се Яремко. — Пожди!

І грімким голосом відізався до громади:

— Панове браття! Витягнімо знов усі бервена вгору, а відтак уже їх без усякого заходу та труду скотимо на долину.

На таку розумну раду само собою усі пристали. Витягли бервена на горб і знов скотили в діл.

А яка радість із того приводу! Від розуму відходять безглуздівці, витинають гопки, що така штука вдалася! А вечором, усі раді та веселі, зайшли до корчми, цілу ніч гуляли та під саме небо славили-величали свого начальника за мудрість.

От незабаром стояла уже готова ратуша, від підвалин аж до самого верху. Здалека видно було великі двері, щоби панове радні не потребували через кривлю сходитися на раду, та ще

напис над дверима, що се ратуша. Новий дух запанував у громаді. Де ж таки? Такий будинок, що високий, а що гарний! Біда лиш у тому, що в ратуші чогось і середодня якось так темно, наче у темну ніч.

— Що сьому за причина? — питає Яремко.

— Звідки мені се знати? — відповідає йому заступник Панько.

— Вийдеш надвір — білісінський день, увійдеш до ратуші — темна ніч. Я сього не розберу, — говорив Головатий, хитаючи головою.

Ціла світла безглуздівська громада остовпіла і цілком ізбилася з пантелику.

Скликає зажурений Головатий раду та й каже до людей:

— Біда у нас учинилася; у нашій ратуші хоть око виколи. Що нам почати?

Заступник голови, Панько, перший дає раду:

— Зірвімо будинок аж до основи і будуймо наново!

— Бо нам не треба було ніякої новини, — примітив старий Кирило, хрипливий дяк долішньої церкви. — Хіба дуплавий дуб не міг і далі ратушею бути, як бувало за наших батьків та дідів?

Зі старої ради вийшов рідкий борщ.

— У нашу громаду не заведеш ладу, — додав укінці швець Кузьма Шило.

— Пуста ваша говірка, — каже Яремко. — Я думаю, що коли можна коновками носити воду, то чому ж не можна би наловити сонячного світла у міхи та бочки і понасіпати у ратушу, щоб у ній стало ясно?

На таку розумну мову всі радні аж підскочили і на весь голос загорлали:

— Що голова, то голова!

У саме полудне, коли сонечко найяскіше розсипало своє світло, звивалися міщани, як ті мурашки: одні з бочками та казанами, другі з діжками та міхами, жінки з дійницями та горшками, дівчора з горщиками та гладунчиками. Всі ловили світло, льильно, бігцем заносили до ратуші, ще й батіжками заганяли.

А були й такі мудрі, що вилами й лопатами накидали світла на тачки, наче глину; були й такі, що тенетами, волоками й решетами ловили його, бігцем таскати до ратуші й там засипали в купу, наче збіжжя. Та марна була їх мозоляна праця! В ратуші й на волосок не прояснилося.

— Ой, бідонька наша гірка та солена, — голосили безглуздівці.

Саме тоді переходив дорогою дротар; як відо-

мо, світовий чоловік, то й від жартів був майстер.
— Не турбуйтеся, людоньки, — каже. — Я вже не одному в пригоді став, та й вас вибавлю із клопоту.

Міщани так зраділи, наче б хто їх посадив на ангельські золоті крила.

Всі частують дротаря, ставлять перед нього тільки книшів, печень та напиктів, що дротар мусив у своїм чересі всі пряжки попустити. Коли ж почув, що тих харчів стане йому на три доби, встав та й каже:

— Ходімо до ратуші!

Незабаром назбиралося в ратуші тільки міщан, що стали цокатися у темряві носами, немов дітвора на Великдень крашанками. Почувся голос дротаря:

— Нехай полізе хто із вас на кришу і нехай зірве кілька гонт.

Наче вивірки, вискочили кілька міщан на дах і за мить зірвали мало що не цілу крівлю.

— От вам і день у вашій ратуші, — сказав дротар, попрощався з безглуздівцями та й пошкандибав далі, викрикуючи своє:

— Опинки дротувать!

Але прийшла осінь. У славетній безглуздівській ратуші тече дощ, як із відра. Узимі в ній сніг по коліна.

— Треба знов нашу ратушу покрити, — каже Панько. — От нероба, бурлака, дурисвіт! Поглузував собі з нас і пішов.

А дяк Кирило затягнув голосом, наче з крилоса:

— От сяка-така знахурка-шептуха була б дала нам ліпшу раду...

І безглуздівці знов побили свою славетну ратушу, та й знов у ній стало так темно, що панам радним нераз аж душа в п'яти ховалася. Зійдуться, було, на раду, та й кожний держить у руці свічку.

Довго вони радили, довго міркували, та виходу не було ніякого. Аж раз якось на засіданні в темній ратуші — той раз, бачите, радні так довго засиділися, що свічки до крихти позгоряли — заздів Головатий, що крізь скалубину в стіні щось світиться. Яремко підскачив, як опарений, і закричав на всю силу:

— Гей, гей! Бодай би мені останнє волосся повисмикували із моєї лисини! Як же в нашій ратуші може бути ясно, коли в ній нема вікон?

На таке слово радні поспускали носи. Вони стали лютитися самі на себе, що жодному із них першому не прийшла така думка в голову. А радний Петро Череватий, що рад був скинути Яремка із начальництва і сам стати бурмістром, аж сплюнув спересердя, що він перше не додавив сеї хиби. Але що ж? Пропала добра нагода!

Поставили безглуздівці вікна, і стало ясно в ратуші. Та чи стало ясно в головах шановної ради?

СКЛАД ОДУМІВСЬКИХ РЕЧЕЙ

На цьому складі можна набути такі речі:

одумівські сорочки різного розміру, починаючи від № 8, штани, спідниці і краватки, пілотки, спортові сорочки (свет шьорт) з написом, одумівські емблеми, різні відзнаки таборів ОДУМ-у та ін.

Тільки через Управи ОДУМ-у можна замовляти відзнаки і шнури для ройових, заступників виховників, бунчужних, старшого виховника (сеньйор), шнури для свистків, свистки і т. ін.

Можна також купити "Альманах ОДУМ-у" — 5 дол., "Порадник одумівця" — 5 дол., нариси Р. Рахманного — Червоний сміх над Києвом — 1.50 дол. і роман О. Лупія "Грань" — 3 долари.

І. Коляска: "Education in Soviet Ukraine" — \$3.50 і "Two Years in Soviet Ukraine" — \$3.95.

Замовлення слати на адресу:

**EXECUTIVE BOARD OF ODUM
SENIORS ASS'N OF CANADA
404 Bathurst St., Toronto 2-B, Ontario**

Слухайте радіопередачу ОДУМ-у

"МОЛОДА УКРАЇНА"

з радіовисильні

СНІН НА ХВИЛЯХ АМ-1540

в Торонто, силою 50 000 ват

КОЖНОЇ СУБОТИ

від 11.30 до 12.00 год. дня

Керівництво:

**Головна Виховна Рада ОДУМ-у
в Канаді.**

N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. 1,

LONDON, ONTARIO

(Pre-mix concrete)

**ДОБІРНИЙ, ФАХОВО
ПРИГОТОВАНИЙ**

О Б І Д

**З ПОВНОЮ ОБСЛУГОЮ,
ДЛЯ ВЕСІЛЬ, БЕНКЕТІВ
та інших прийнят**

JOE'S CATERING

**WEDDINGS, SHOWERS,
BANQUETS
and OTHER RECEPTIONS**

**"THE BEST TREAT
and SERVICE"**

Call 766-7471

J. WASIUK

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

WAREHOUSE STORE

Великий вибір хатніх меблів:

вітальні, спальні, їдальні,
холодильники, пральні
машини, електричні і
газові печі, телеві-
зори, радіо.

423 COLLEGE STREET

Toronto, Ontario

Tel.: 364-1434

**

— Я часто каюся, що говорив,
але рідко жалкував, що мовчав.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ЖЕРТВУВАЛИ:

Збірка на весіллі Юхименка
Івана, Іслінгтон, Канада \$26.00

Дякун Іван, Торонто, Канада 3.00

Кайдан Іван, Сeven Гілс,
США 2.00

Ліщина Кость, Вуд Дейл,
США 1.00

Жертводавцям щира подяка!

Ред. й адмін. "М. У."

У Альберта Айнштайна спита-
ли:

— Як з'являються винаходи в
наші дні?

— Дуже просто! — відповів
Айнштайн. — Всі знають, що це
зробити неможливо. Випадково
знаходиться один невіглас, який
цього не знає. Ось він і робить
винахід.

Суддя: У вас було підозріння,
що до вашої квартири забрали-
ся злодії, коли ви виявили без-
ладдя в кімнатах і побачили роз-
кидані скрізь речі?

Жінка. Ні. Просто я подумала,
що то мій чоловік шукав чисту
сорочку.

Син одержав з історії одиницю.
Мати обурилася:

— Я сама особисто поговорю з
учителем! Звідки моему Петру-
севі знати, що було двісті років
тому?!

Літографюри і кози

Художник Сальвадоре Далі
відкрив у Парижі персональну
виставку. На подив громадсько-
сти, він прибув до залі зі стадом
кіз, яких підганяли перевдягнені
в ангелів діти. У відповідь на за-
питання журналістів Далі пояс-
нив: "Якби я цього не вигадав, то
ніхто б не звернув уваги на мої
літографюри".

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ

ALASKA Fuel Ltd.

425 JANE STREET

Toronto 9, Ontario

*24-годинна шкора і солідна
обслуга!*

Чистення і направа форнесів
безплатна.

Телефонуйте вдень і вночі
на телефон: **766-3040**

Обслуга гарантована!

Е. Д У М И Н

пропонує

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
чолівічих, студентських
і хлоп'ячих костюмів
НА ОСІННІЙ СЕЗОН
як також різних фасонів
і кольорів
СОРОЧКИ.

550 QUEEN STREET WEST

Toronto, Ontario

Tel.: 364-4726

АРКА ЗАХІД

2282 BLOOR STREET WEST

Toronto 9, Ontario

Tel.: 762-8751

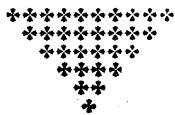
В нас можна набути книжки,
українські часописи та жур-
нали, пластинки, друкарські
машинки, різьбу та кераміку,
полотна, нитки і вишивки.

*Маємо великий вибір дарун-
ків на різні okazji.*

Просимо ласкаво нас відвідати!

Ціна 50 центів
в США і Канаді

If not delivered please return to:
MOLODA UKRAINA
Postal Station "M", Box 40
TORONTO 21, ONT., CANADA

Concrete Forming London Ltd.

LONDON, ONTARIO

(Foundations and floors.)

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ОПАЛЮВА ФІРМА

FUTURE FUEL OIL LTD. & SERVICE STATION

945 BLOOR STREET WEST
Toronto, Ontario

24-ГОДИННА СОЛІДНА
І СКОРА ОБСЛУГА!

*Чищення і напраса форнесів
безплатна.*

Скористайте з доброї нагоди
і замовляйте оливу в нас

Наші телефони:

Tel. Office: 536-3551

Tel. Night: 762-9494

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить до **7%**
за заощадження
 - Мали і великі, особисті
і моргеджові позички
 - Диттєва асекурація
на ошадження до \$ 2.000
позички до \$10.000
 - Особисті чеки; чеки для
подорожуючих
 - Оплата за газ, електрику,
воду і телефон
 - 22 роки на службі Рідного
Народу.
- ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ!
ЩАДІТЬ І ПОЗИЧАЙТЕ В
SO-USE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.**
- 406 Bathurst St., Toronto 2B, Ont.
Branch Office:
3338 Lake Shore Blvd.,
Toronto 18, Ont.

ОЩАДЖЕННЯ – важливий засіб виховування молодого
покоління.

ЗАОЩАДЖУЙТЕ ПОСТІЙНО В

**ФЕДЕРАЛЬНИЙ
КРЕДИТОВИЙ КООПЕРАТИВИ**

“САМОПОМІЧ”

2351 West Chicago Avenue, Chicago 22, Illinois, USA.

Humboldt 9-0520

5% ОПРОЦЕНТУВАННЯ ВКЛАДІВ (платне двічі на рік)

**“КОЖНА СУМА ВКЛАДУ ВРАЗЗ УСІМА ФОНДАМИ
МАЄ СВОЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ”.**